

*Kendalê Nezan
ji halê Kurdan
çi zane?*

Rûpel 7

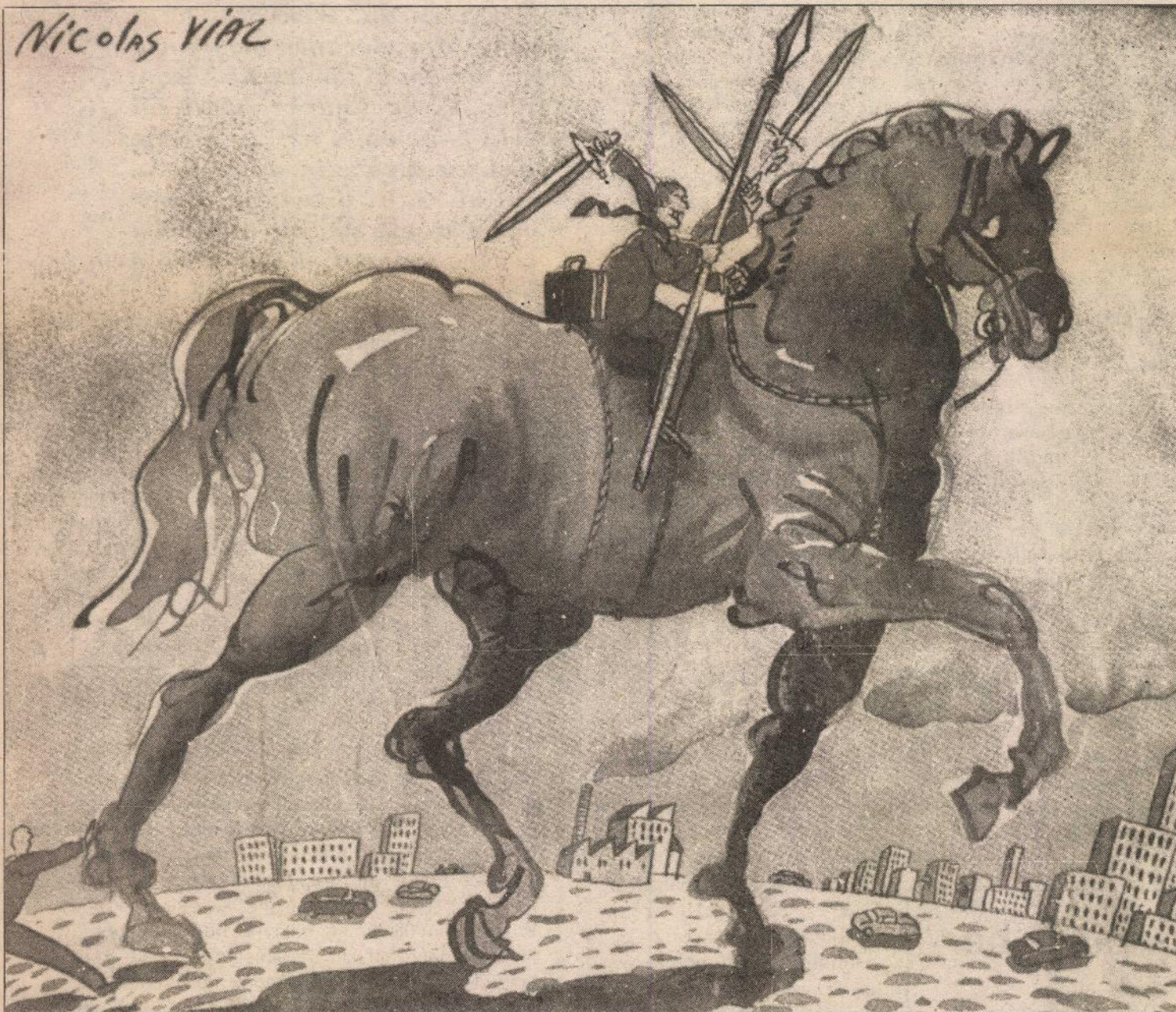

Ewrûpa bi paş ve diçe

Almanyayê jî li dû Fransayê cerd birin ser sazî û komeleyên alîgir û dilxwazên PKK'ê. bi hinceta ku qanûnê cezayî yên komeleyan daye bin piyan û pergala giştî ya wan xistiye talûkeyê. Ev kirinên wan wek derbeya li dijî demokrasîyê hate nirxandin.

Ev biryara siyasî ya Fransa û Almanyayê ya li dijî gelê Kurd bi xwe re hin gengeşiyên jî anî rojeva Tirkiyeyê. Di binê gavavêtinên wan de li sebebên tê gerîn. gûman tîn kirin û wek serkevîna dîplomatîk a Tirkiyeyê jî nayê nirxandin.

Rûpel 8

Li Parîsê meşa mezin

Paris, Welat- Li paytexta Fransayê. Parîsê zêdeyî 10 hezar Kurd. Tirk. Erebi û Fransîz. Ji bo vekirina komeleyên Kurdan ên ku ji aliyê dewleta Fransayê ve hatibûne girtin û berdana 20 kesên girtî meseke mezin li dar xistin.

Meş di 2'yê Kanûnê de li Parîsê ji Meydana Republique'yê dest pê kir û li Meydana Bastille'yê dawî lê hat. Nêzîkî 30 rêxistinên Kurd. Fransîz û Tirk beşdarî meşê bûn. Di meşê de beşdarên Fransîz nivîsên "Em ji PKK ne" bi pîsta xwe ve danîbûn û sloganên bi Fransîzî yên wek "Ji bo Kurdistanê piştgirî" diavêtin. Di nav mesvanên Kurd de gelek jî jin û zarok hebûn û li pîsta hemûyan nivîsên "Em ji PKK ne. me jî bigirin" hebûn. Rêxistinên Fransîz ên ku beşdarî meşê bûbûn. li refa pêşîn a kortejê dimesiyên û Wezîrê Karê Hundirîn ê Fransayê vexwendiyê istifakirinê dikirin û pêkutiyên dewleta Fransîz ên li ser Kurdan protesto dikirin.

Weke tê zanîn hikûmeta Fransîz bi biryareke bil ez komeleyên Kurd girtibûn û li dijî Kurdan operasyoneke dorfireh pêk anîbûn. Ev mesa mezin a dawî jî nîsan dide ku dostên Kurdan li tu derê wan bi tenê nahêlin û deng didine livbaziyan wan ên mafdar.

Xebatek li ser şanoya Kurdî

**DESTPÊKA
ŞANOYA
KURDÎ DRAM E**

Rûpel 16

Di 7 saliya damezirina YJWK'ê de

**'JINA KURD
HILBERÎNA
RÊXISTINIYÊ
DISTÎNE'**

Rûpel 12

Em bala xwe bidin zimên

Ji bo Welateke hîn geştir û naverok dewlemend ez dixwazim çend nêrînên xwe pêşkeşî we bikim, gelek spas û bimînin di xweşiyê de.

Qedexebûna li ser zimanê me heta îro wêje, helbest, çand û berhemên me yên peyvîni dane windakirin. Dema ku Welat dest bi weşanê kir, ji keyîan min nizan bû çawa bikim. Lew xebat û lêkolînên min û yên weke min temirandî diman. Me ew bi gelê xwe ne didane xuyanîkirin. Lê êdî Welat bû dev, çav û gavên me. Welat ji bo xebat û lêkolînan bêhtir em tûj kirin.

Niha divê çend nêrînên xwe diyarî we bikim.

Berî her tiştî gereke rola Welat, ne rola rojnameyê weke rojane tenê be. Divê ku peywira kovareke çandî ji deyne ser milên xwe. Ji ber vê yekê di naverokê de divê çî hebe?

1- Ji nû ve dest bi perwerde û hînbûna xwendin û nivîsandina Kurdî bikin. Berî destpêkê ji bo hezkirina xwendevanên nû di rojnameya Gündemê de haydêniyan (îlan) bidin weşandin. Da xwendevan karibin taqîb bikin.

2- Ji bo teşwîq û pêşvekirina ziman, cih bidin helbestvan

û helbestên wan.

3- Rûpelekî ji bo wênezan û karîkaturvanan veqetînin.

4- Ji bo nameyên xwendevanan rûpelek hindik e. Du rûpel bin çêtir e. Gelek xwendevan bi weşana nameyan li zimên xwedî derdikevin, zimên bi pêş ve dibin. Ew name ji bo gelê me dibine meydana got û bêjan, têkiliyê û hev û din naskirinê.

5- Rûpelek ji bo berhemên wêjeyî, roman, çîrok û helbestan veqetînin. Da xwendevan wan berheman nas bikin û bixwînin, di vê rûpelê de bi dor wan tefrîqê bikin. Ez mîna nakekê binim, romaneke Erebe Şemo tefrîqê bikin. Ku ew dawî bu dest bi romaneke Mehmet Uzun bikin û an jî helbestên Cegerxwîn û hwd.

6- Di rûpela sporê de listikên Kurdan biweşînin. Ji xwendevanan danehev û berheva listikan bixwazin.

7- Bexçeyê zarokan ji bi kêmasî tê pêkanîn. Gereke hûn cih bidine name, nivîs, wêne û pêkeniyên zarokan jî.

Nivîskarên Kurd bi girîngiyê li ser nivîsên xwe rawestînin. Peyv çawa tên berdevê wan wiha dinivîsînin. Min di rojname û kovaran de gelek nivîsên wiha didîtin. Lê

min digot belkî ji xetaya çapê an jî xetaya tîprezkirinê ye. Ji ber vê yekê min ew nivîs rexne ne dikirin.

Di hejmara welat a 92'yan de navê pirtûka Gabar Çiyan "Êşa Zirav?" bala min kişand. Vî navî ez mecbûrî rexneyê kirim. Li gorî min ev nav heke ku di wateya eşê de hatibû bi nav kirin "zirav" çewt hatiye nivîsandin. Ku ev ne navê pirtûkê bûya, belkî ewqasî li ser ranewestiyama. Lê tiştêki welê li ber çav, pêdiviyê tine ku mirov li ser raweste.

Di Kurdî de peyvên gelekî nêzîkî hev hene, ku dengê wan yek be lê wateya wan pîr ji hev cuda ne. Navê pirtûka "Êşa Zirav" jî ez wiha dibînim. "Zirav" û "zirev" nêzîk in lê wateya wan cuda ye. "Zirav" kîsîkek ava tal a bi kezeba (cegera) mirovan û heywanan ve ye. Ji kesên tirsonek re em dibêjin "bêzirav, ziravên wî tune", an jî ku hinek ji tîrsa dibêhtin, em dibêjin, "ziravên wî qetiyên." Lê "zirev" tê wateya tiştê ne stûr (qalind) ji ber ku eşa zirav mirov ji hal dixê û gelekî zeif dike navê wê nexweşiyê bûye eşa zirev. Li gor nêrîna min divê navê pirtûkê "Êşa Zirev" be.

Nûşer Dilan

Roja 27'ê Mijdarê

Xebatkarên rojnameya Welat ên heja, niha dilê me bi ditîna 27'ê Mijdarê nû, geş û bi coş e.

Di rojê wîha ku, dilxwaziya gelê me ya hezar salan ku bi rêberiya partiyê pêk tê, meclîs û gelek sazîyên ku nişana dewletbûyîne ne, derdikevin holê û bi xwîna şe-

hîdên timzindî, rehên xwe berdidin nava xaka welêt, em vê rojê pîroz dikin. Agirê serxwebûn û azadiyê ku bi destê gelê me û kurên wan yên leheng di her 27'ê Mijdarê de hîn bilindtir dibe, wê 16 saliya partiya me ya ku xwe bi bîrdoza sosyalîzmê şidandiye, bigihîje radeya ser-

kevtinê. Em bi vê dilxweşî û baweriyê vê roja mezin li gelê xwe û hemû mirovantiya pêşverû pîroz dikin û bi rêzdarîyê ji dil silavan radigihînin.

Li ser navê girtiyên ji doza PKK'ê

Mehmet Sinci / Yozgat

Nirxên gel biparêzin

Ji xebatkarên Welat yn hêjare: pêşî ez di karê we û jiyana we de serkevtinê daxwaz dikim. Ji ber ku di gel hemû dijwariyan hûn vê rojnameyê

pêşkeşî me xwendevanan dikin, ez spasdarê we me. Dema ez Welat dixwînim, ez şanaz dibim.

Tiştê herî nebaş ev e ku

gelek li ziman û çanda xwe xwedî dernekeve, nebe xwediyê wan nirxên xwe û ku dîroka wî bi destê biyaniyan bê nivîsandin.

Jiyana gelekî, bi parastina nirxên wî çêdibe, ji lew re her rêza ku di Welat de hatiye nivîsandin ji bo rûmetekî wê heye. Em di wê baweriyê de ne ku Welat bi hêsanî dernekeve, tiştê ku di nav dijwariyan de bê afirandin, hîn bi rûmet e û bi hêsanî ji dest naçe. Ez bawer dikim ku hûn bi evîndarî radihêjin pênûsa xwe Welat diafirînin, ez di vî karî pîroz de serkevtina we dixwazim.

İskan Açıkça Girtîgeha Aydinê

Salvegera 15. pîroz be

Hevalino!

27'ê Mijdarê roja ji xewa giran şiyarbûnê ye.

Em salvegera serkevtinê ya 15'mîn ya têkoşîna serxwebûn û azadiyê pîroz dikin.

Di gel daxwaza serkevtinê bi dil û can silavan li we dikin.

Dilên cengê yên şoreşger û welatparêz yên Girtîgeha Sağmalcılarê

Nivîsara Welat

Rewşenbîr û gel

Ji 22'yê Sibata 1992'yan ve Welat bi rêk û pêk, bêrawestî her hefte derdikeve. Di vê pêvajoya ku me li pey xwe hişt de, bi hezaran xwendevanên me çêbûn. Bi sedan xwendevanên me bi nameyên xwe ji me re tînin zimên ku bi navgîna Welat fêrî nivîsandin û xwendina Kurdî bûne. Bi vê yekê em îftîxar dikin. Welat ne tenê rojname, li her wiha dibistaneke e. Yê ku dizanin jê îstifade bikin ew ji bo wan dibistaneke pîralî ye. Bi gotineke din ew, dibistana Kurdan a neteweyî ye. Di nav dersên wê dibistanê de, alfabe, ziman, wêje, dîrok, erdnîgarî, zanîst, wêne, muzîk û hwd. hene û ji sê salîyan ta 70 salîyan her kes dikare ji dersên wê dibistanê îstifade bike. Her kes li gor

Divê neyê jibîrkin ku Welat xwe ji gihîstandina gelê Kurd ê bindest berpirsiyar dibîne. Îro ji 30 milyon Kurd heye, hejmara kesên ku dikarin bixwînin û binivîsin nagihîje sed hezaran. Wekî din hê jî zehfê xwendevanên me dixwazin ku em bi zimanekî hêsantir û li ser mijarên gelêrî êdî zehf binivîsin. Pîr kes jî hene tevî ku dixwazin, hîna nikarin bi Kurdî bixwînin. Ji ber vê ye ku em mecbûr in rewş û sewiya kambax a gelê Kurd ê bindest li ber çavan bigirin.

sewîya xwe, jê re çî lazîm e, dikare jê fêr bibe.

Tevî vî îdiaya me, hin xwendevanên Welat dibêjin ku Welat rojnameyek e û qels e û tiştêki hêjayî xwendinê ku

wan tîr bike, di Welat de nabînin.

Dibe ku ev kes jî her aliyî ve xwedî zanîneke pîr gewre ne, ji ber vê yekê jî pêdiviyê bi xwendina Welat nabînin. Wekî din em girîngiyê mezin didin rexneyên ku lê Welat tên kirin bi wî şertî ku hev girtî û zanîstî bin. Lê tevî vê yekê em rexneyên van kesên ku Welat hêjayî xwendinê nabînin, zêde cidî nahesibînin. Ji ber ku Welat ne tenê ji bo xwendinê, lê ji bo nivîsandinê ye jî. Wekî ku ev kes Welat qels dibînin û pê tîr nabin, dikarin tê de binivîsin û vê carê zanîna xwe ya serdestê Welat bidin fêrkirinê.

Ew baş dizanin ku her xwendevanekî Welat her wiha xwedî maf e ku bibe nivîskarê Welat jî.

Bes, tiştêki din heye, divê neyê jibîrkin ku Welat xwe ji gihîstandina gelê Kurd ê bindest berpirsiyar dibîne. Îro ji 30 milyon Kurd heye, hejmara kesên ku dikarin bixwînin û binivîsin nagihîje sed hezaran. Wekî din hê jî zehfê xwendevanên me dixwazin ku em bi zimanekî hêsantir û li ser mijarên gelêrî êdî zehf binivîsin. Pîr kes jî hene tevî ku dixwazin, hîna nikarin bi Kurdî bixwînin. Ji ber vê ye ku em mecbûr in rewş û sewiya kambax a gelê Kurd ê bindest li ber çavan bigirin. Ev rewşa kambax me pîr diêşîne, lê rastiya me jî ew e. Wezîfeya ku dikeve ser milê me, bêwestan û bêrawestî di demeke pîr kin de gihîstandina gelê Kurd û jî-holêrakerîna rewşa wî ya kambax a paşvemayî ye.

Divê bê zanî tu gel û netewe ji xwe re, bêzêmetî û dijwarî ji nezaniyê xelas nebûne. Dema em dîroka neteweyên herî pêşketî dixwînin fêr dibin ku heta gihîştine serpilka xwe ya hemdem têkoşînan ku hişê mirovan disekinînin li dar xistine û bi taybetî jî rewşenbîrên wan ji gelên xwe re bûne rêber û her tim bi wan re bûne.

Lê rewşenbîrên me çiqas serê xwe bi pîrsgirêkên gelê xwe re diêşînin?

.....NÛÇEYÊN CENGÊ.....

Hewlên dengbirrînê

Li Kurdistanê li her deverê gund tene hilweşandin û demeke dirêj e ku hêzên dewletê hilweşandina gundan ji xwe re kirine armanceke herî girîng. Dixwazîn Kurdistanê bêmîrov bihêlin, têkiliya gel û PKK'ê ji hev biqetinin. Her roj bi dehan gund ji aliyê timên taybetî û leşkeran ve tene rûxandin. Tehde û zilma ku li ser gelê Kurd didome her diçe xurtir dibe. Li hemberî vê rewşê dewletên Ewrûpî tu havilek hilnedane, birrîn û bişavtina li ser gelê Kurd ji bo wan ne pirsgerêkeke lezgin e. Li dijî têkoşîna gelê Kurd derdikevin û aligiriyê didine artêşa Tirk a xwînmij û mafxwar.

Navenda Nûçeyan-

24 Mijdar 1993: Hêzên dewletê li Şirnexê, li herêma Bestanê li hemberî gerilayên ARGK'ê operasyonên dorfireh tînin pê. Li gorî çavkaniyên herêmî ta niha hêzên dewletê, li herêmê ji ber êrişên gerilayan nikarin derkevin. Di bûyerê de 50 leşker û 5 gerila hatine kuştin. 7 gerila ji birîndar bûne

Oparasyonên dewletê li herêmên Pasûra Amedê xurt dibin. Operasyon li gundên Nasirka, Araşka, Kanika û Banê, ku li ser Pasûrê ne didomin. Li gorî agahiyên herêmî ev gund yeko yeko tene xesirandin. Hêzên dewletê êrişê birin ser gundê Şexemzê, 5 kes xistin binçav.

Hêzên dewletê avêtin ser gundê Quye û zozanên Hamek û Hopikê ku li ser Pasûra Amedê ne, 50 mal şewitandin. Bi navê Eyup Donat kesek li ber çavê gundiyan hate kuştin. Li gundê Duderyayê 8 mal ji aliyê leşkeran ve hate hilweşandin. Kela Kafirone, ku li herêma navçeya Pasûrê ye, ji aliyê leşkeran ve hate xesirandin. Pezê ku di Kelayê de bû, jê 10 heb telef bûn. bi navê İbrahim Guneş kesek birîndar bû. Leşkeran avêtin ser gundê Kanika û Nederanê 9 kes xistin bin çav. Hêzên dewletê cerdî ser gundê Şirnaz û Dimilyayê kirin jê 4 mal hilweşandin. bi navê Ziya Aslan û Velî 2 kes xistin bin çav. Ji van kesan tu agahî nîn e. Li Elihê li çar cihan bûyer qewimîn, 5 kes hatin kuştin û 2 kes ji birîndar bûn. Li Amedê ji aliyê kontrgerilayan ve bi navê Mahmût Kavût, Aydın Tirmak 2 kes hatin kuştin.

25 Mijdar 1993: Gerilayên ARGK'ê êrişê birin ser navçeya Cizîrê, avahiyên fermî û leşkeriyê dane ber roketavê û çekên giran û ew xesirandin. Piştî êrişê hêzên dewletê avêtin ser navçeya Cizîrê, her der dane ber bombeyan, gelek mal û dezgeh hilweşandin. Di bûyerê de bi navê Behiye Kizilkaya jinek mir û 2 kes ji birîndar bûn. Li Edenê piştî gulebarankirina otobêseke leşkeriyê, polis û timên taybetî cerdî ser taxên Kurd ku lê dijîn, kirin û 300

kes xistin bin çav. Li Dêrika Çiyayê Mazî ya Mêrdîne 14 kes, li Zanistgeha Fîradê ku li Elezîzê ye jî 2 keç hatin girtin.

26 Mijdar 1993: Serokê DEP'a Tûxê (Tetwan) Şevket Epözdemîr ji aliyê hêzên dewletê ve hate kuştin. Laşê Epözdemîr li nêzikahiya Tahtalikopruyê ku di navbera Tûxê û Norşîne de ye hate dîtine.

Cerdevanan avêtin ser gundê Girselatê ku li ser Hazroya Amedê ye, 6 mal rûxandin (hilweşandin). Leşkeran avêtin ser gundê Barqûşê, malek şewitandin, televîzyonên wan û hacetên navmalî şikandin. Hêzên dewletê avêtin ser gundê Xoşxerberê ku li ser navenda Îdirê ye ji malbatekê 3 kes xistin bin çav û Mehmet Er ji aliyê polîsan ve bi îşkence hate kuştin.

Li Aralixa Îdirê 8 gund di bin ablûka leşkeran de mane. Li gorî çavkaniyên herêmî, dewlet amadekariya operasyon û qetbîran dike. Li herêmê rewşeke kambax didome. Leşkeran der û dorên gundê Qiracboxê ku li ser Îdirê ye girtin. Li Îdir û Agiriyê 9 kes ji aliyê hêzên dewletê ve hatine girtin.

27 Mijdar 1993: Hêzên dewletê avêtin ser gundê Birik ku li ser Bismila Amedê ye 3 kes kuştin û 40 mal şewitandin û 20 kes jî xistin bin çav. Ew gundiyan ku hatibûne girtin jê 2 kes winda ne. Ji zozanên Şihira jor û Şihira jêr ji gelek mal hatine şewitandin. Li Elihê 2 kes ji aliyê polîsan ve hatine kuştin. Li Agiriyê hinek kesên nenas bombe avêtin buroya Av. Eyûp Dûman. Di bûyerê de gelek dezgehên kar hilweşiyan.

Hêzên dewletê cerdî ser gundê Gendalava, Şeşik, Aladağ, Gultepe û Seyîdxanbegê ku li ser Xamûra Agiriyê ne, kirin, 16 kes xistin bin çav.

Gerilayên ARGK'ê da ser gundê Çilqazê ku li ser Elihê ye, di bûyerê de cerdevanek birîndar bû. Hêzên dewletê li Kercewsa (Gercûş) Elihê (Batman) operasyonêke dorfireh anîn pê. Li gorî çavkaniyên herêmî leşkeran li hemû malên gundiyan geriyane û malê wan serobinî hev kirine. Binçavî tune.

28 Mijdar 1993: Li Melazgira Mûşê li gundê Kêranlixê, Nordîne, Tendûrekê êrişên dewletê didomin. Leşkeran li van gundan 50 mal şewitandin û li gundiyan îşkence kirin. Li gundên Îdirê jî terora dewletê her diçe zêde dibe, li gundê Mûşudalî yê 6 kes ji aliyê dewletê ve hatin girtin.

Bi navê Mehmet Gökmen kesek li Elihê li Taxa Aydinlikewlerê ji aliyê hinek kesan ve hate kuştin.

Belavkarê rojnameya Ö. Gundemê Adnan İşik, ji aliyê hinek kesan ve li Wanê hate kuştin. Ji bo salvegera damezîrîna 15. ya PKK'ê li her derê Kurdistanê meş û pozberî çêbûn. Li Agirî û Îdirê jî esnaf kepeng girtin. Ew operasyonên ku li zozanên Hosiyan û Çiyayê Katoyê ku li ser Berwariya Şirnexê ne didomîn, ji ber berfbaranê sekinî. Li gorî Çavkaniyên herêmî 3 firoke ji aliyên gerilayan ve hatine xistin. Di bûyeran de 15 leşker, 7 cerdevan û 7 gerila, 2 serbaz hatine kuştin.

29 Mijdar 1993: Hêzên dewletê cerdî ser 2 gundê Melazgira Mûşê kirin û 17 mal hilweşandin. Gundê Birikê ku li ser Bismila Diyarbekirê ye ji aliyê hêzên dewletê ve hate xesirandin. Piştî bûyerê gundê Birika vala bû.

Leşkeran êrişê birin ser gundên Evcimê, Karahaciliyê, Korükentê, Adetli û Aşaxi Çamûrlîyê ku li ser Îdir û Araalixê ne, li gundiyan îşkence kirin û 9 kes xistin bin çav.

30 Mijdar 1993: Di navbera hêzên dewletê û gerilayên ARGK'ê de li Dêrsimê li herêma Nêwala Qutê şer derket. Bûyer ta êvarê dom kir, der barê kuştî û birîndaran de tu agahî nîn e. Li gorî agahiyên fermî, di bûyerê de 4 gerila hatine kuştin.

Konvoyeke leşkeran li ser rîya Cizîr û Şirnexê kete kemîna gerilayan, ji konvoyê 2 erebe xesirîn. Hêzên dewletê li Sêrtê, li navçeya Hewelê (Baykan) li Taxa Ormanpinarê cebirxaneyan dicivînin.

Li Sêrtê, li navçeya Misricê (Kurtalan) 500 leşkerên qereqola navçeyê tetbîqat kirin. Li gorî gelê navçeyê ev tetbîqatên ku ji aliyê leşkeran ve çê dibin, armanca wê çavtirsandin e.

Hêzên dewletê avêtin ser gundê Melazgira Mûşê, jê 20 mal şewitandin û gelek kes xistin bin çav. Bûyer li gundê Xalîyarîza qewimî.

Li Merezê, Dilûk û Şirnexê 68 kes ji aliyên dewletê ve hatine girtin. Dibistanên li gundê der û dorên navenda Sêrtê û navçeyên Sêrtê, ji aliyên dewletê ve tene girtin. Li gorî çavkaniyên herêmî 500 dibistan hatine girtin. Ew gundê ku lê cerdevan pîr in dibistanê wan vekirî dimînin.

HAWAR

Dilbixwîn

Qedexekirina PKK'ê!

Di 26'ê Mijdarê de, rojev dîsa bû PKK. Vê carê xala yekemîn di rojevê de ne revandina tûristan û ne jî standina biryara şerrawestîne ye. Hemû ajansên ragihandinê êdî li ser vê mijarê disekinîn: "PKK li Almaniya qedexe bû!"

Biryara qedexekirina xebata PKK'ê li Almaniya Wezîrê Karê Hûndîrîn Manfred Manther anî zimên. Weke ku di bin giraniya kabûsekê de be, heyecanê xwe dabû ser wî, ez bawer dikim dizanibû ku standina vê biryarê ew xiste nava kemînekê, ji lew re jî li hemberê kamerayan dilerizî. Li aliyekî qedexekirina û li aliyê din jî reaksiyona gelê Kurd û slogana "PKK Gel e, em PKK ne!", dianî pêşiya çavên xwe, mat û şaş mabû.

Ez dixwazim gotina "qedexekirin" di nava du neynokan de binivîsim. Ji ber ku baweriyay min bi qedexekirina PKK'ê nayê. Bi daxuyanîya Wezîrê Almaniya Wezîrê Karê Hûndîrîn Manther re, sê pirs xwe nişan didin:

Der barê pirsgerêka Kurdan de Almaniya politikayeke durû dimeşîne. Li aliyekê çekên qirkirinê difiroşe Tirkîyeyê û li aliyê din jî humanîzma xwe ya sexte ji bo Kurdan nişan dide û dibêje, "Divê Tirk li Kurdan zilmê nekin, bila Kurd jî bi zimanê xwe bixwînin û binivîsin... Em mafên Kurdan diparêzin..." Elbete ev durûtiyek e.

a) Nêzikbûna Almaniya ji PKK'ê. Pirsgerêka Kurd û armanca standina biryarê

b) Gengaze (mimkûn) e) PKK were qedexekirin?

c) "Qedexekirina" PKK'ê û reaksiyona gelê Kurd

Der barê pirsgerêka Kurdan de Almaniya politikayeke durû dimeşîne. Li aliyekî çekên qirkirinê difiroşe Tirkîyeyê û li aliyê din jî humanîzma xwe ya sexte ji bo Kurdan nişan dide û dibêje, "Divê Tirk li Kurdan zilmê nekin, bila Kurd jî bi zimanê xwe bixwînin û binivîsin... Em mafên Kurdan diparêzin..." Elbete ev durûtiyek e. Ger ku Almaniya mafên Kurdan biparêze, çekên ji bo hilanina Kurdan nafiroşe Tirkîyeyê û zarokên Kurdan di bin panzerên Almanan de naperçiqin. Ev çi humanîzma e? Ev çi mirovhezî û çi dostanî ye?!

Yekser, bêyî gotûbêj bi standina vê biryarê re Almaniya piştigirîya politikaya hikûmeta Tirk a qirkirinê ya li hemberî Kurdan dike. Li Kurdistanê kontra û sîxurên dewleta Tirk welatparêzên Kurd direvînin, dikujin, winda dikin û nahêlin ku zarok ku li şîrê diya xwe bimije, li Almaniya jî polîsên hikûmeta Almaniya bi şev diavêjin ser malan çavên jinên Kurd girê didin û di tariya şevê de wan çavgirêdayî, destgirêdayî dibin qereqolê û heya serê sibehê bi metodên terorîstan wan ditirsînin. Di navbera polîsên Tirkan û yên Almanan de tu cudabûn hene? Li Cizîrê tanqên Almanan malan dirûxînin, li Almaniya jî timên "antîterorê" bi ser mal û komeleyên Kurdan ve digirin. Her tiştî talan dikin.

Bi vi awayî ye demokrasîya împeryalistan. Balyozxaneyên (Konsolosxane) kuşdaran (qatilan) ên ku tenê dikanin insanan bikujin qedexe nakin, diçin komeleyên Kurdan ên çandî talan dikin. Em tu caran dostaniya bi vî awayî nawxazin. Dostên dijminan dijminên me ne. Dostên ku em bi çekên wan werin kuştin, tu caran mafên me neparêzin. "Dostên" wiha durû divê em baş nas bikin. PKK ji çarçoveya rêxistinê siyasetî û leşkerî derketiye, êdî bûye gel. Ji sê gotinan PKK di van 15 salên derbasbûyî de bû partiya gel. Gel wê diparêze û xwedî lê derdikeve. Niha her maleke Kurdan Komeleyeke PKK'ê ye. Di her maleke Kurdan de alên PKK, ERNK, ARGK'ê, posterên Serok û wêneyên gerilayan û şehîdan tene dîtin. Pênc kes dema ku li malekê digihin hev, li ser tevgera rizgariyê diaxivin. Her Kurdekî welatparêz bûye PKK. Ev çawa dikare were qedexekirin?! Polîsên Almanan dikarin werin ji komeleyan alên rengîn, pirtûkan û plakatan bidizin, lê hema nikarin PKK'ê ji dilê Kurdan derxînin. Çiler jî bila ve yekê bizanibe. Me sersala Partiya xwe li her çihî pîroz kir, di 27'ê Mijdarê de me dîsa alên xwe di komeleyan xwe de bilind kirin. Roja sersala partyê ev deng ji komeleyan dihat: "PKK em in, em PKK ne! Hûn komeleyan bigirin jî malên me vekirîne. Hûn me sirgûn bikin jî, ji PKK'ê re dilê me vekirîye. Nêzikî PKK'ê nebin, werin me bikujin!.."

Îsraîl: Kurd ne dijminê me ne

Nûçeyên Derve- Kovara EL WESET (bi Erebi- 22/11) di nîvêke xwe de li ser tîkiliyên Tirkiye û Îsraîlê rawestiya û wiha nîvîsî: "Îsraîl razî nebû ku ji bo xatirê Tirkiyeyê xwe bixwe nava şerê hikûmeta Tirkiyeyê û PKK'ê. Dema ku Wezîrê Karên Derve yê Tirkiyeyê Hikmet Çetîn di meha Mijdara bihurî de seredanî Îsraîlê kir, berpirsiyaran şaşbûna xwe anîn ziman ku çawa berpirsiyaran Îsraîlî Tirkiyeyê û rojnameyên Tirk dikarin bibêjin: "Îsraîl di şerê me yî li dijî PKK'ê de alîkarî bi me re dike." Her wiha berpirsiyaran Îsraîl gotin: "Îsraîl amade ye ku di gelek alîyan de hevkarîya Tirkiyeyê bike, lê ne di şerê li dijî Kurdan de, lewre Kurd ne dijminê Îsraîl in".

'Amojgariyek' bo Kurdan

Nûçeyên Derve- Kesayetiyeke berhelîskarî Iraçî le London gutî "Wilatî yekgirtuwekanî Emerîka amade niye helûwêstî xoy le barey helgirtinî gemaroy abûrî le ser Iraq ewe hevgire herçendê Îtalya û Fransa le naw Encûmenî Aştî da lem pêname da xebat deken". Herweha em kesayetiye gutî "Esta Wilatê Yekgirtuwekan le barey çakgirdinî barî abûrî Kurdan le bakûrî Iraq dekolêtewe û niyazî waye herdê amêrî niwêyan bidatê bo damezrandinî pişesaziye ewto ke Kurd bitwanin barî giranî tengijey abûriy xoyanî pê sûk bikin". Heman kesayetiye, amojgariyê berpirsiyaranî Kurdî Iraçî kird bo ewe karêkî ewto neken bibête mayey turekirdinî Turkiya û wilatanî tîrî dirawsê, herweha amojê bo hiç şitêk neken ke bonî serboxoyî û damezrandinî dewletî serboxoyî Kurdanî lê bê le Rojhelatî Nawerast da. Govarî ELWESET (be Erebi) Jimare: 95 le 22-11-1993

Civîna CE'yê qediya

Nûçeyên Derve- Civîna Wezîrê Karên Hundiirîn û Dadiyê yên Civata Ewropayê (CE) li Brukselê di 30'ê Mijdarê de qediya. Di kombûna welatên CE'yê de Spanya û Holanda imze navêtin bin xalên der mafê penaber û karkerên koçberan de. Konseya Civata Ewropayê ji bo ku di 10-11'ê Kanûnê de pêşkêşî civîna CE'yê ya ku wê serokê dewlet û hikûmetan beşdarî wê bibin, planeke livbaziyên amade kir. Plana livbaziyên ku tê de mubadelekirina sûcdaran di navbera welatên endamê komê tê xwestine hate hîn bûn ku di serî de Spanya û hin welatên endamî imzeya xwe ji wan madeyan kişandine. Ji aliyê din ve tiştê ku rayedarên Tirk jê hevî dikirin, biryara qedexekirina PKK'ê li nav sînorên CE'yê derneket. Rojnameya Yewnanî Etnos ku a ligirê desthilatê tê nasîn îdia kir ku, bi tîkiliyên Yewnanîstanê biryara qedexekirina PKK'ê li nav sînorên CE'yê derneket. Rojnameya Mesinvrînî gote ku di civîna de Wezîrê Pergala Dewletê yê Yewnanîstanê Stelyos Papatemelîs nehîştîye ku li dijî PKK'ê biryarek di nav welatên endam de derkeve.

'Almanya dûjiminayeti gelî Kurd deka'

Nawenda Nûçeyan- Ew biryarey ke hikûmetî (Bonn) sebarete be gemarodanî, çalakiyekanî PKK dabûy, diwênê le derwey Almaniya kardaneweyekî gewrey be xowe bîni w le rêkxirawe Kurdêkanewe (taybet le Paris û Biroksl) hereşey tûnd û tîj le berjewendêkanî Almaniya kra le Awrûpa...

Herweha hereşey tole sendinewe lew kesane kra ke be mebestî geştûgûzar le Awrûpa-we dene Tirkiya.

Le katêkda (çawdêranî siyasî) way debînin ke ewe hewlî berpakrdinî (şerêkî abûriye) le hemberî Tirkiya, qisekerêk be naway (PKK) ewe le Paris le agadarkrdineweyekda raygeyand ke salî 1994 tûndû tîjîrî û diwartir debêt bo ew kesaney be mebestî geştû gûzar dene Tirkiya. Herweha qisekerêk "Kanî Yilmaz" le çawpêkewtnêkîda legel TV Ferensada (Frans-3) wîfî: Kurdekan twanay parastinî jîyanî ew

kesaneyan niye ke bo geşt û gûzar rûw le Tirkiya deken. Emew qisekerêk le dirêjey qisekanîda wîfî: Ew kesane be hûkmî ew paraney ke deyhênine Tirkiyawe debine hawkar û cûlênerî ew şer û qesabxaneyey ke hikûmetî Ankara dijî Kurdekan cêbecêy dekat.

Le beyannameyekî (lêjney Kurdistan- Baljika) ke le Broksil hate blawkrdinewe, rageyendra ke biryarî Gemarodanî Almaniya dijî çalakiyekanî PKK hawkarî Tirkiya dekat le cîno sayîdî Kurdda.

Le layekî trewe 'Kanî Yilmaz'î qiseker benawî (PKK) ewe le Awrûpa wîfî: kardanewew lehember westandinî gelî Kurd le ser damezraw û balwêzaxanekî Tirkiya le Awrûpa dijî ew qesabxaneyey ke leşkerî Tirk le Kurdistanda berpay dekat, herweha wîfî. Be dilniyayiyewe deng û piştgirî xoman dedeyne pal mangrtinî mîlletekeman le Awrûpa.

Le Parisîş komelêk le girêdirawanî PKK hereşey tolesendineweyan le Almaniyaw berjewendêkanî Krd. (ARGK) le beyannameyekîda ke le paytextî Ferensa Blawî krdewe tiyayda hatiwe: Pêwyste' Almaniya ewe bzanête ke tevgerêkî wekû PKK be hereşe w gemarodan tûşî nûşustî w wire berdan nayet.

Her weha (lêjney Kurdistan-Baljika) Beyannameyekî tiri

(ARGK) bilaw krdewe ke tiyayda hatiwe: Em gemarodane le zûlm û zorekanî (Edolif Hitler) deçê dijî gelî Yehûdî herweha le beyannameke da hatiwe: ke Almaniy yarmetî Tirkiya dedat le qetlûamî gelî Kurdda çünke leşkerî Tirk tank û topî Almaniya le dijî Kurd bekar dênê.

Rojnamey Al-Şerîq, Al-ewset Jimare (5479) 28.11.1993

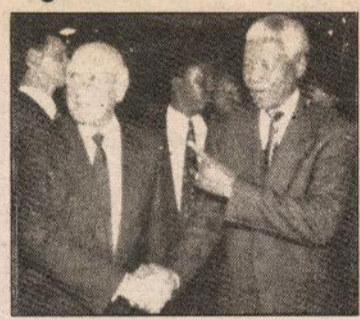
Serokê KNA'yê Mandela:

'Heke wiha biçe em dê eniyeke anti-faşîst ava bikin'

Nûçeyên Derve- Serokê Kongreya Neteweyî ya Afrîkayê (KNA) Nelson Mandela, roja sêşemê (30'ê Mijdarê) daxuyand ku, heke dijberên wan doza veqetînê bikin divê ew jî eniyeke anti-faşîst ava bikin.

Wek tê zanîn hêzên nijadperest piştî lihevkirina Mandela û Serokê Afrîkeya Başûr De klerk li ser qanûnêkî bingehin a nû û li ser hilbijartineke bêsinor ku dê desthilatdariya KNA'yê û nûnêrê wan î herî mezin KNA'yê bi xwe re bîne, dengê xwe li hemberî vê lihevkirinê bilind kirin û doza veqetînê kirin.

Li gorî vê lihevkirinê diviya-

Nelson Mandela bi De Klerk re

bû aştî bihata, lê hêzên nijadperest vê yekê napejirîn û şerê qirêjî didomînin. Li dû lihevkirinê hinek reşîkên kevineperest û spiyên nijadperest rêveberiya

KNA'yê gotin ku ew tu car vê yekê naxwazin, nahêlin ew bi rêk û pêk bimeşe û hinek mirovên spî jî ji bo kû nekevin bin rêveberiya reşîkan, dest bi koçê kirin.

Mandela roja 30'ê Mijdarê li Cape Townê di axaftineke xwe de rexne li "Hevkariya Azadiyê" ku rêxistineke reşîkên kevineperest û spiyên nijadperest e, girt. Gelek rêxistin di nav refê vê hevkarîyê de cih digirin, ji Partiya Azadiyê ku ji qebîleya Zuluyan pêk hatiye bigirin heta partiya nijadperestên spiyan "Eniya Gelêrî ya Afrîkaneran". Ev partiyên di nav refên vê

hevkarîyê de her yek ji bo xwe doza dewleteke serbixwe dike. Ew dibêjin ku, heke ew daxwaza wan neyê cih ew dê şerê hundirîn derxînin.

Li aliyê din azadîxwazên di nav refê KNA'yê de jî rexneyên tund li Mandela digirin, ji ber ku gelek mirovên azadîxwaz bi destê nijadperestan tîn kuştin. Ew di vê baweriyê de ne ku hikûmeta De Klerk li pişt wan rêxistinên tarî ne û divê KNA jî li dijî wan şerê çekdarî bimeşîne, lê Mandela bêtî standina dengê wan, dev ji şerê çekdarî berdaye û bawerîya xwe bi rêveberiya nijadperest tîne.

Semînerêk li ser DEP û rewşa Kurdistanê

Bavê Şêro

Berlîn, Welat- Roj bi roj êrîşên mezin diçin ser gund û bajarên Kurdistana Bakur, bi dehan û bi sedan mirovên me tene kuştin û birîndarkirin û bi hezaran jî tene girtin û koçkirin.

Karbidestên dewleta Tirk jî, ji sibehê heya êvarê li ser "demokrasiyê", deng dikin. Ew gelek ber xwe didin ta ku rejîma Tirkî li pêşîya cihanê wek hikûmeteke demokrat nîşan bidin. Di vî warî de ne tenê rejîma zordar, lê belê navgînên nûçeyan jî roleke mezin û eskere dilîzin. Da ku em karibin bi zanebûn li pêşîya propagandaya dijmin rawestin, derewên kolledaran jî raya giştî re eskere bikin, me biryar standin ku em karê nûçevaniyê û pêwendiyên derve xurttir bikin. Ji bo vê yekê me li ser navê Yekîtiya Rewşen-

birên Welatparêzên Kurdistanê (YRWK) saloneke mezin di Mala Çandên Cihanê de (Haus der Kulturen der Welt) li Berlînê girt, ji bo semînerêkî mezin di roja 13.11.1993'yan de.

Ji ber ku şandiyê parlemanê Mehmet Sincar û hevalên wî endamên DEP'ê hatin kuştin û Yaşar Kaya Serokê DEP'ê hate girtin, me xwest nûnerêkî DEP'ê ku şandiyê parlemanê be, were semîner bide, lê mixabin ji ber diwariyên partî û ji ber diwariyên ku dewleta dagirker bo endamên DEP'ê derxistin, ew nikaribûn bihatana semînera me. Dîsa jî dora 300 mirov di semînerê de beşdar bûn. Semîner bi vî awayî pêk hat:

- Cafer Çiçek Endamê Komîteya DEP'ê li Agirî, li ser dirok û rewşa DEP'ê ya rojane deng kir.

- Oktay Yildiz Berpirsiyarê

Kurd-Ha'yê axaftina xwe li ser navgînên nûçeyan û li ser bûyerên nû yên li Kurdistanê kir.

- İsmail Özden endamê Meclîsa Neteweyî bi navê ERNK'ê, li ser taybetiyên rewşa siyasî li Kurdistanê û li derveyî welat sekinî.

- Dr. Gundî semîner digêrand û Selîm Ferat jî karê wergerandinê dikir.

Beşdarên semînerê dengê xwe dan ji bo deranîna bangekê (daxwaznameyekê) ji raya giştî re. Di vê bangê de ev xalên jêrin hene:

- Dengê xwe bilind bikin li dijî êrîşên leşkerên Tirk ên barbarî û li dijî hilweşandina gund û bajaran, li Kurdistana Bakur.

- Dengê xwe bilind bikin li dijî şandina çekan û alîkariya leşker ji bo Tirkiyeyê.

- Dengê xwe bilind bikin li dijî pêlêkirina biçûktirîn mafên miro-

van li Kurdistanê.

- Têkevin nav alîkariya madî û manewî ji bo qurbanên şerê taybetî li Kurdistanê.

- Em ji mirovên li Almaniyayê û li Ewropayê dixwazin ku wek gervan (tûrist) neçin Tirkiyeyê, ji ber ku bi alîkariya pereyên wan şer tene domkirin û bêhtir mirov tene kuştin.

- Em ji navgînên nûçeyan û rêxistinên mafên mirovan dixwazin ku bêhtir rojnamevan û delegayan bişînin Kurdistanê, da ku ew rastiye li ser kuştinên tevayî û li ser cinayetkarên di yên dewleta Tirk û encamên şerê taybetî biniwîsin û belav bikin.

Piştî sê saet û nîv, axaftin û danûstandinên germ û ji dil û can, semîner li ser hevî û daxwaziya hevdiyan di gelek semînerên ku di rojên pêş de hate girtin

KT'ê Başûr bombebaran kir

Balefirên Artêşa Tirk, rojên 29 û 30'yê Mijdarê li 9 herêmên başûrê Kurdistanê operasyonek pêk anîn. Li gorî daxuyaniya hikûmeta Tirk operasyon li dijî wargehên PKK'ê pêk hatine. Lê nûnerê PDK'ê yê Enqerê Sefîn Dizayî daxuyand ku li deverên hatine bombekirin wargehên PKK'ê nîn in. Li gorî beyana PDK'ê di bombebaran de li herêma Haftanîn, deverên Mezî, Karyaderî, Sîngî û Sîve 3 gundî hatine kuştin. 6 zarok jî birîndar bûne.

Çavkaniyên gerilayan, piştî bombebaran diyar kirin ku, tu zayîatên wan nîn in û balefirên Tirk ji gelek bilind ve bombeyên mîsket bi kar anîne û ji hin bombeyan dûmenên zer hilkişiyaye. Nûnerê PDK'ê jî êrişên KT'ê protesto kir û ji Tirkiyeyê daxwaz kir ku tazminatê bide kesên zirardîti.

Serokwezîra hikûmeta Tirk Tansû Çiller jî, piştî bombebaranê civînek ji bo çapemeniyê li dar xist û daxuyand ku dê êrişên bi vî rengî bidomin.

70 leşkerên pispor fîrar kirin

Roja 29'ê Mijdarê ji Femandariya Alaya 2. ya Mîdyadê ku li ser Merdîne ye, ji ber ku qomitanan jê daxwazên ji derî mirovtiyê kirin 70 leşkerên pispor fîrar kirin. Ev leşker di eynî rojê li dora Qereqola Soğukkuyu ku, li ser navceya Qoserê ye hatin girtin. Leşkerêkî jî eynî alayê bi telefonê ev agahî da rojnameya Gündemê: "Femandarên me ji me dixwazin ku em li gel zilmê bikin, qirkirin jî tê de hemû metodên hov bi kar binin, hevalên me li dijî vî daxwazê rabûn û fîrar kirin. Bi vî kirîna xwe, ew daxwaz protesto kirin, wan dil hebû ku herin Enqereyê, serî li Femandariya Gistî ya Artêşa Tirk bidin." Rojnameya Hurriyetê jî bi awayekî ne durist, cihêkî biçûk da vî bûyerê. Li gorî vî rojnameyê sedema fîrarê: "Leşkerên pispor nedixwestin ku qomitan wan û leşkerên normal wek hev bibinin, bi eynî çavî li wan binêrin" bû.

Cinayetên kontrgerîla

Navenda Nûçeyan- Kontrgerîla cinayetên xwe yê li hemberî welatparêzên Kurd didomîne. Di van rojên dawîn de, zêdeyî 20 kes bi destê kontrgerîla hatin kuştin.

Serokê DEP'a Tûxê (Tetwanê) Şevket Epözdemîr roja 26'ê Mijdarê ji aliyê polisên sîvîl ve hate revandin û dû re cesedê wî hate dîtin. Berçavka Epözdemîr li ber deriyê avahiyeke leşkerî hate dîtin. Serokê DEP'a Tûxê Şevket Epözdemîr, gelek caran hatibû tehdîtîkirin û der mafê wî

Şevket Epözdemîr

de ji aliyê dadgeha Tûxê ve biryara girtinê hatibû standin.

Roja 27'ê Mijdarê jî be-

Adnan Işık

lavkarê rojnameya Özgür Gündemê Adnan Işık li Wanê bi êrişê 4 kesên çekdar hate kuştin. Kesên ku

Adnan Işık kuştin bi du erebeyên sîvîl ên ku her tim li ber deriyê Emniyeta Wanê têne dîtin, ji cihê bûyerê reviyên.

Li aliyê din, li Batman û Amedê jî êrişên kontrayan ji nû ve zêde bûn. Bi taybetî li Batmanê her roj çend kes bi êrişên kontrayan tên kuştin. Cinayetên kontrayan li metropolên Tirk jî sifî bûn. Nemaze li Mersînê cinayetên sistematîk pêk tî. Di vî heftiya dawî de li Mersînê 4 kes bi destê kontrayan hatin kuştin.

Yewnanîstan: 'Tirkiye despot e'

Navenda Nûçeyan- Li gor Cîgirê Wezîrê Karên Derve yê Yewnanîstanê Theodoros Pangalos, dewleta Tirkiyeyê despot e. Pangalos di çûyina xwe ya Îngilîstanê de wiha got: "Ez bi xwe li hemberî livbaziye PKK'ê yê tundi me. Lê, ji xeynî vî livbaziye tu riyên din ji bo Kurdan tune ye. Ma li dijî diktatoriyê, bikaranîna parastina mafan bi riyên aşî mimkûn e?" Her wiha dibêje Pangalos: "Em çiqas li hemberî livbaziye bi tundi bin jî, em nikarin ji Kurdan re bibêjin dev ji têkoşîna xwe berdin."

Pangalos, axaftina xwe wiha dom kir: "Gelên Kurd mafên xwe, bi riyên aşîyê nikarin bi dest bixînin. Îcar, em (Ewrûpî) dikarin çî tawsiyeyî wan (Kurdan) bikin?"

Wek tê zanîn ku çapemeniya

Tirkiyeyê îdia kiribû ku, "Yewnanîstan alîkariyê bi PKK'ê re dike." Li ser vî yekê jî Theodoros Pangalos, çapemeniya Tirkiyeyê tewambar kir û da xuyakirin ku ew nûçe ne rast in.

Li milê din Eniya Rizgariya Neteweya Kurdistanê (ERNK), jî bo piştigiriya ku Pangalos bi gelê Kurd kiriyê û rexneyên ku li Tirkiyeyê girtiye, spasdariya xwe pêşkêş kir.

Hikûmeta Tirkiyeyê, li ser vî daxuyaniya Pangalos, Yewnanîstan protesto kir. Piştî vî protestoyê jî Pangalos bi beyanatekê wiha bersiv da Tirkiyeyê: "Tu mafên Tirkiyeyê tune ku rexneyan li min bigire." Wer tê xuyakirin ku di pêşerojê de tîkiliyên Tirkiyeyê û yê Yewnanîstanê, dê ber bi ne xweşiyê ve herin.

Theodoros Pangalos

Daxwaza girtina DEP'ê

Navenda Nûçeyan- Der heqê Partiya Demokrasiyê (DEP) de ji aliyê Serdozgerê Dadgeha Bîlind ve doza girtinê hate vekirin.

Serdozger, bi îdiaya, "Li dijî yekîtiya welat û neteweyê, lebatên bi hinceta cudaxwaziye ku hatibûn kirin" doza girtinê vekir. Serdozger, sedemê doza girtinê bi vî awayî nîşan da: "Banga aşîyê ya DEP'ê û axaftinên Serokê Partiyê Yaşar Kaya ên li çend ciha ku kiribû."

Heke ku DEP bê girtin, dê mebûstiya 17 mebûsên vî partiye jî bikeve û li gor qanûnên Tirkiyeyê jî ber ku hejmara kursiyên vala dê bigihîje 24'an û wê hilbijartina gistî ya bilez pêk were.

Em we ji bîr nakin

Belavkarê Rojnameya Özgür Gündemê
Adnan Işık û Serokê DEP'a Tûxê (Tetwanê)
Şevket Epözdemîr ji hêla dijminên mirovahiyê ve hatin qetilkirin. Em lanetê li van cinayetên hovane tînin û her kesî(ê) jî xwe re dibêje mirov dawetî helwestkariyê dîkin.

Xebatkarên Rojnameya Welat

Li Ewrûpayê barbarî hêşîn dibe

'Danke barbar Herr Kohl'

S.S. Dilpolo

Ewrûpî gelên pašverû, kevneperest, olperest, nezan û barbar wek gelên Rohhilata Navîn dinasin. Ji destpêka mirovahiyê ve li ser axa dinyayê barbarî didome. Bi pêşveçûna mirovahiyê re gelek qewm û welat bi pêş ve çûn, fêrî bajarvaniyê bûn, lê di rastiye de ji barbariya xwe tu carî rizgar nebûn; îro ev welatên han xwe bajarvan û welatên Asyayî jî barbar dibînin. Ji aliyê din ve jî bi metodên kolonyalistî welatên Asyayî û deverên din bi xwe ve girê didin.

Dewletên Ewrûpî, Rohhilata Navîn û Afrîkayê ji xwe re wek warê cengê hilbijartine. Di nav van welat û gelan de her tim dubendî derxistine, gelan berî hev dane. Bi milyonan mirov ji bo ku çekên xwe yên nû biceribînin û bifroşin welatên pašve-mayî, bi hev dane kuştin.

Serê di navbera Îran û Iraqê de zêdeyî deh salan domandin. Li Afxanîstanê hê jî ceng e. Piştî rawestina şerê Îran û Iraqê, Kurd li Helebçe bi destê rejîma Sedam dane kuştin, dî re Iraqê berî ser Kuweytê dan ji bo ku Iraqê bi temamî bikin bin kontrola xwe. Di vê armançê de bi ser ketin, niha jî li Somali, Koreya Bakur û Haîtî provakasyon û qetliamên xwe didomin.

Ewrûpiyan Kurdistan jî ji xwe re kirine hedef. Hêza rizgarîxwaz a Kurd, li ber berjewendiyên xwe yên li Rohhilata Navîn wek xetereyek dibînin û ji bo vê jî êrişî ser saziyên Kurd ên li Ewrûpayê dikin. Danûs-

tandinên Almanya û Tirkiyeyê jî, wek di dema Hitler û M. Kemal Atatürk de her diçe xurttir dibin.

Kurdên ku ji ber zilm û qetliamên li Tirkiyeyê reviyane û xwe spartine dewletên Ewrûpî, îro bi zilm û zora Ewrûpiyan re rû bi rû dibin. Berê, Ewrûpî dema ku zilma dewleta Tirk dibihîstin, digotin: "Uussijj barbar Turker" (Ûşşş Tirkên barbar). Lê tu carî barbariya xwe nedîtî û xwe wek sembola bajarvaniyê didîtî. Îro ev bajarvaniya bilind (!) êrişî Kurdan dike, Kurdan digire û teslîmî Tirkiyeyê dike. Fransa 6 kesên ku bi PKK'vanîyê tewandar dike, dide Tirkiyeyê. Gelo Mitterand'ê demokrat (!) hay ji vê rewşê tune ye? Kirinên vê dawiyê yên dewletên Ewrûpî barbarên, rasteqîn nîşanî dinyayê dan.

Barbar peyveke Latîni ye ku bi giranî ji bo Almanan hatiye bikaranîn. Dema ku Hitler ji bo dinyayê dagir bike dest bi êrişan kiribû, Fransa îlheq kiribû, Swêd seranser xistibû bin potînen xwe, ji ser dilê Norweciyar re derbas bûbû, bi dehhezaran Polonî di dêran de bi zindîti şewitandibûn, riya wî bi Yewnanîstanê jî ketibû. Dema ku leşkerên Hitler Yewnanîstanê dagir dikin, gelê Yewnanî dil digirin û ew di zevî, debr û kargehên xwe de dixebitînin. Leşkerên Alman bi Yewnanîyan re bi zimanê xwe dipeyvin, bi ser wan re borîni dikin, dixwazin wan bicivînin, lê Yewnanî ji wan tu tiştî fêm nakin. Ji hev dipirsin: "Ev çi bare bara wan e?" Û nacivin. Li ser vê

yekê leşkerên Hitler wan didin ber gullebaranê û ji bilî çend kesan tu kes jî vê qetliamê xelas nabin. Ên ku xelas dibin jî, direvin û xwe digihîjînin ku derê dibêjin: "Birevin barbar hatin".

Dema ku mirov ev tişt bi bîra Almanan dixwe, serê xwe pêl dikin û ji bapîrên xwe şerm nakin. Lê barbariya mezinên xwe yên ku îro her yek ji wan bûye Hitlerêk nabînin.

Almanya jî bo berjewendiyên xwe, mafên mirovan û demokrasiyê danîne aliyekî û ev gotinên ku di devên xwe de

kiribûn benîşt bi bîr naynin. Tirk û Almanên ku ji bav û kalan ve dostê hev û din in, îro barbariyê bi awayekî vekirî û bi hev re dimeşînin. Wisa bûye ku rojnameyên Tirk, mesajên xwe yên ji Almanya re bi Almanî dinivîsin û dibêjin: "Danke Herr Kohl" (Spas Kohl Beg).

Çendekê berê, Neo-naziyekî Alman bi qerewata Kohl digire û zengeloka Kohl dişidîne. Parêzvanên Kohl bi zilamê Neonazî digirin. Helmut Kohl piştî ku qirika xwe ji destê faşîstê Alman xelas dike dibêje: "Vî natiyê han ji ber çavên min bi-

bin, ji xwe rengê Hitler lê dikeve." Ev dîmenek rola şanoya Kohl bû û di televizyonan de jî hate weşandin û jê re di qada navneteweyî de bû pûaneke mezin. Lê dê Kohl niha pûanê barbariyê bistîne, ne yê demokrasiyê. Gotineke Almanan heye, dibêjin: "Das ist nicht demokrasy lediglich brokrasy" (Ev ne tu demokrasi ye, lê birokrasi ye). Vê carê ev ne mafparêzî, lê Hitlerparêzî ye.

Em hêvîdar in, ku ew kesên ku welatên Ewrûpayê ji xwe re wek piştekan didîtin, hişê wan hatibe serê wan.

Ola îslamê û oldarên welatê bindest

Halîl Kurt

Dema ku ola (dîne) îslamê hatiye avakirin û hetanî dema îro: Pirsên wek, "misilman kî ne, kafir kî ne, misilman çima misilman in, kafir çima kafir in, şertê misilmantiyê çi ne, misilmanên sexte kî ne, ê rast kî ne, wêkilên dîne îslamê kî ne, alim kî ne, ê ne alim kî ne, çima dewletê mele bi meaş ve girê dan?" berdeyam bûne. Ez dixwazim van hinek bînim zimên.

Kafir kedxwar in, dagirker in, zilmkar in, xwînxwar in û xwedênenas in. Wek minak yên ku zilmê li Kurdistanê dikin. Heçî misilman in li hember zilma kafiran derketin û mafê feqîrên bêmecal diparêzin. Hz. Mihemed û eshabê xwe di sala 622'yan de ji Mekkeya Şerîf veqetiyar çûn Medîneya Minawer bi qe-

bîleya Ereban ve. Eyûk û Hazdarj re ketin têkiliyê û bûn heval.

Hz. Mihemed 8 salan bi Mekkeyê re şer kir û Mekke fetih kir. Heta wê demê jî li wan çolên Ereban zarokên ku qîz bûna, bi saxîti dikirin nav qûmê û dikuştin. Piştî Hz. Mihemed kafir safî kirin êdî nehişt ku zarokê qîz bîn kuştin. Û ji dewlemendên ku sûc bikirina re digot, "Tê evqas kole azad biki". Û bi vî awayî gelek kole azad kirin. Û dîne îslamê bi zanekirin da. Û di şer de misilmantiyê hûn gişt jî pê zanin. Daxwaziya min ew e ku, hûn riya Hz. Mihemed rast bimeşînin û miqabilê kafiran derkevin.

Hz. Mihemed dibêje ku, "Cîranê te feqîr be, perîşan be, peywira te, tu alîkariya wî biki, wexta ku tu alîkariya wî nekî tu xêra te qebûl nabe."

Emê ji heta ku Kurdistan di bin destan de be û gelê me perîşan be gerek em pêşî alîkariyê bi gelê xwe û welatê xwe re bikin. Em dinêrin îsal bi sed salan e li Kurdistanê zilm dibe. Ew kesê ku dibêjin em wêkilên misilmantiyê nin û doza wê dikin, qet pêjna wan kesa nayê nabêjin çima hûn li van misilmanan vê zilm û hingavtîne dikin. Diherin ji yên wek Erbakan û Türkes re dibin hevkar li bajarê wek Stenbolê, Îzmîrê û gelek bajarên din xwepêşandanan (miting) dikin. Û dibêjin li misilmanên Bosnayê zilm dibe dibêjin emê herin alîkariya wan birayên me yên misilman bikin. Û her ro wan tîpin zimên. Kurd, ev îsal hezar sal in tev de dizanin zilm û zorekiya ku li Bosnayê dikin, deh qat li Kurdistanê tê kirin. Lê ew naxwazin ku qala vê zilmê bikin ew gelê Kurdên

misilman nabînin. Alimekî wek Seidê Kurdî yê hêja, ji bo ku Kurd bû wexta ku wefat kir, neyaran meytê wî ji tîrbê revandin û nebedî kirin. Heta niha jî kes nizane ku tirba wî li ku derê ye. Ew kesê ku mafê gelê Bosnayê diparêze û mafê gelê Kurd nabîne ew kes "misiltir" in! ne misilman in. Ev hezar sal e ku van gelê Kurd bi vê sextekariyê xapandine û fêde jê girtine.

Tiştêk li zora min naçê, lê hinek ji me Kurdan hene, ku em ji wan re dibêjin bes e, bîdin dî van sextekaran, bersiva ku didin me, dibêjin, "Em misilman in" her wekî ku em ne misilman in. Ez ji wan kesên ku dibêjin ez misilman im re dibêjim, kesê ku şertê misilmanetiyê neyne cih ew qet ne misilman e. Hûn misilman in, ger hûn şertê îslamê pêk bînin. Herin Kurdistanê li hem-

ber kafiran û dagirkeran şerê berxwedanê û azadiyê bidin. Ku hûn bimirin jî hûn şehîd in. Li wê dinyayê cihê we bihuşt e, hûn cinetî ne. Ku hûn neçin jî bes gelê me bi çîrok û viran bixapînin, peywîrên ji kedxwaran re nekin. Wexta ku mirov ji tiştêkî bawer bike û baweriya mirov pê hat, gerek mirov bike, wexta ku mirov nekê, mirov xwe dixapîne. Ew kesê ku bi ya ilmê xwe neke, ew kes sextekar e. Û li cem Xwedê jî gunehkar e.

Reformîstên tirsonek jî hene di rojekê de bi zimanê xwe Kurdistanê xelas dikin. Lê tu fêdeya wan li kesî nabê. Cavê xwe ber didin keda şehîdan û li keda şehîdan xwedî derdikevin, ew kes jî kedxwar in. Ew misilmanê ku xwe bi zimên dikê xelife û fêdeya wî ji gelê wî re tune be cudabûna wan û kedxwaran jî hev tune ye.

Ger hevî nemîne, zewqa jiyane ji namîne.

Emîle Zola
Romanivîsê Frensewî

KÊ ÇI PEKAND?

Wê PKK ji asîmanan ve bê teqîpkirin.

Mehmet Köstepen
Wezîrê Rêghandinê yê Tirkiyeyê

Kendalê Nezan ji halê Kurdan çi zane?

Torinê Osmaniyan, yek ji yên herî nezan û hov e li ser rûyê dinyayê. Nenêrin carekê bêhemdî dewleta Osmaniyan çend welat îşgal kirin. Jixwe ew jî bi destê qumandarên nezan ên bi eslê xwe biyanî jê re li hev hat. Lê gotine "Egîtan bikuje, mafê wan nexwe!" Her çendî Osmanî nezan be û hê jî dema Fransiz behsa Osmaniyan dikin dibêjin, "Tête de Turc" ango kenê xwe bi hovîtiya wan dikin jî, jî aliyekî ve pîrr pêkhatî ne. Tu kes bi qasî Osmaniyan zû nikarin nezanan, bi taybetî jî nezanên Kurd keşf bikin û bi xwe ve girê bidin. Ya xudatî, ev aliyê Osmaniyan hejaviyê teqdîrê ye. Ger ne Osmanî bûna wê kê karibûya zirnezaneke mîna Hikûmet Çetîn bikirriya û bikira Wezîrê Karê Xaîtiyê. An jî kê dikarî dînekî wek Kamran İnanan ji Bilîsê bianiya Enqerê û bikira Wezîrê Karê Neyartiya Gelê Kurd. Vêca bi lempê jî hûn bigerin, dikarin bêmejiyekî wek Mihemed Tahîrê Navyeman ji xwe re peyde bikin û bikin xulam. Gelo we dizanibû ku sergîn jî di nav lepên Osmaniyan de Kurdiya xwe jî bir kir lê hînî Tirkî jî nebû jî xeynî gotinên qor. Bi kurtî, em dikarin bibêjin nezanên ku Osmaniyan ji xwe re kirîne û hefsar xistine stûyên wan gis Kurd in. Ya xudatî me digot qey Osmaniyan di

nav me de nezan nehistine, gîş ji xwe re birine. Lê paşî me dît ku me jî bir kiriye ku hîna nezanekî Nezan di nav me de maye. Bes Xwedê ji Osmaniyan razî be, wan nezanê me yê dawî jî. Li Parisê be jî, çûn dîtî û pêkhatîbûna xwe ya di vî warî de careke din îspat kirin. Lê bi rastî, tevî ku em vî aliyê Osmaniyan teqdîr dikin. Ew di peydekirin û keşfîkirina Kendal de pîrr ewiqîn dereng man. Ji ber ku Kendal jî dîr ve gazî wan dikir, jî zû ve. Ji bo ku zû were dîtî, navê xwe jî danîbû Nezan. Werhasil bi derengî be jî hev û din keşf kirin. Rebî li hev pîroz bin, emr û jiyê wan ta roja şoreşa Kurdistanê bidome! Piştî ku Serokê Artêşa Tirk Doğan Güreş ferman da endamên çapemeniya Tirk ji bo ku Kurdên nezan bikirrin û yê din jî biqelînin, nûçevanê rojnameya Sabahê Hakan Tartan jî lê da çû Parisê. Kendalê ji halê Kurdan nezan dît û jê çend pîrs kirin. Nûçevanê Sabahê pêşî ev daxuyanî ji Kendal re kir: "Binêre Kendal, başguhê xwe bide min û paşî bipeyive. Rûpela me yê 21. wê tev jî bo te ye îro. Emê jî bo vê hevpeyvînê te bibînin jî, tu fêm dikî? Em dizanin tu meaşekî baş ji Fransuayan distîni lê, araqe te heye, şaraba te heye, jiyana te ya şevê heye emê jî meaşekî bidin te û du wêneyên te jî emê di rûpe-

la 21. de biweşînin. Tê hingê hinekî din jî meşhûr bibî û wan nezanên din ên gundî û nîvgundî li paş bihêlî. Dibe çend dîlberên Osmanî jî wêneyên te di Sabahê de bi-

setê fêm nakim. Lê PKK qaqa ye. Ew mirovan dikuje.

Pîrsa duyemîn, tu ji Parisê hez dikî, armanca te çi ye?

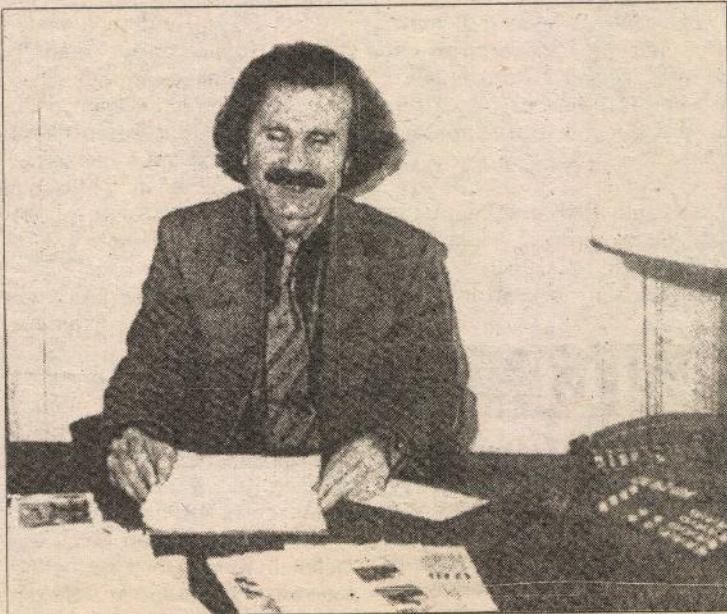
- Paris xweş e. Tirkiyê jî

Berzaniyan, PKK zehf terorîst e. Jixwe qet kêfa min û kêfa kurê apê min Berzanî jî, jê re nayê. Yaho ew, haşa haşa, serxwebûnê dixwaze. Dibêje, bêteşbih be, bila Kurdîstaneke serbixwe hebe. Na, na ez vê qebûl nakim. Dibe ku geşîralên me yê Tirk hinek qebûl bikin jî, lê ez naxwazim. Yaho jeopolîtîka me ne musaîd e. Zeviyê pismamê min û hinek jî yê bavê min li wir hene, heta em wan zeviyan nefiroşin û bi temamî li Parisê jî xwe re vîlayeke fireh li tenîsta Eyfelê negirin, ez qebûl nakim ku Kurdistan ava bike. Çar heb kurê xalê min û yê xaleta min jî vêga li Enqerê leşker in, ka bila ew jî werin vir jî xwe re bizewicin, hingê êdî bila generalên we bi PKK'ê re xeber bidin. Lê hûn bi ya min bikin dîsa jî ne baş e ku Kurdistan ava bike, inca bi destê PKK'ê!

Dawî tu çî dibêji, jî bo Kurdên nezan û Osmaniyan?

- Ez nezanê aşîxwaz û dijberê şerr yanî yê PKK'ê Kendal Nezan. Jixwe wa Kak Mesut ji xwe re û ji me re Kurdistanek ava kiriye, ew jî serê me û nizamî çiyê me zêdetir e. Xwedê jî Tirkiyê razî be ku carina pere dide Mesut. Gotina min a dawî jî ev e, PKK qaqa ye. Mersî boku. Çok teşekkür.

M. Rojava

bînin û dil berdin te. De êdî xeber bide pîrsa min a yekemîn ev e.

Tu li Parisê çi dikî? Xwedê neke qey tu Kurdan diparêzî an jî tu lêkolînan dilêkolîni?

- Pêşî ez vê bibêjim. Dewlet jî PKK'ê çêtir e. Piştî vê rastiyê, êdî ez dikarim bidilrehetî bipeyivim. Hin lêkolînen min hene li ser zimanokê Kurdan. Ez hinek Kurd im. Lê ku qisûreke min heye, li min biborin. Ez zêde ji siya-

xweş û Kurdistanê Başûr jî hinek xweş e. Ez aşîyê, biratiyê û wekhevîyê dixwazim.

Ê te tişteke jî bir nekir?

- Haa! Temam hate bîra min. PKK aşîyê naxwaze ew zarokan dikuje. Bila kes li pey neçe. Nezanî baş e. Tewsîya min jî Kurdan re ku tev bibin nezan û careke din PKK qaqa ye.

Pîrsa min a dawî der heqê PKK'ê. Ew terorîst e ne?

- Wîi, erê bi serê hemû

Jûjî...

Doğan Güzel

Navên romantîk!

Hêmin Mukiryani behs dikir û digot: "Bi bîra min tê ku carekê bi hevvalê xelkê Silêmanî re -ku xelkê Silêmanî pîrr gotinxweş in jî- em çûn Yekîtiya Nivîskarên Hewlêrê. Ew hevval nivîskar û helbestvan bi min dan nasîn û got: "Ev Bîmar (nexweş), Zamdar (birindar), Medhoş (gêj û sersem), Bêxew, Şîprêw (perîşan û şewş) û..." Min jê re got: "Keko! Te bi xelet ez nehanîme vir?" Got: "Çima?" Min gotê: "Bi Xwedê ev nexwesxane ye, ne yekîtiya nivîskarên!"

Ka, bi rastî ev zilm û zor e ku li me Kurdan hatiye kirin, wisa li me kiriye ku navên wiha ne xweş jî bo xwe hîlbijêrin. Ez gazî dikim li tev xortan ku êdî navê wisa ne xweş û tewî li xwe daneynin."

Anis

Ewrûpa bi paş ve diçe

Almanya, Welat- Di demeke ku pêdiviya Tirkîyeyê bi "serkevtinê" hebû pêşi Fransayê di 18.11.1993'yan de saet di şeş sibehê de girte ser malên Kurdan û 120 kesên welatparêz girt. Ziyarên mezin dan wan û pişt re bilî 24 kesan gişt berdan. Dû re di 30.11.93'yan de komeleyên Kurdî Komîteya Kurdistanê û Federasyona Komeleyên Çand û Karkeran (YEK-KOM) girtin.

Almanya ji bi biryara 16 eyaletan ve, di 26'ê Mijdarê de avête ser mal, komele û sazîyên Kurdî. 35 heban jê girt. Di nav wan komele û sazîyên ku deriyên wan hatine morkirinê de, ajansa nûçeyan Kurd-Ha. Weşanxaneya Agri-Verlag, Weşanên Serxwebûn û Berxwedan û Feyka Kurdistanê ji hene.

Wezîrê Karê Hundirîn ê Almaniyayê Manfred Kanther di

daxuyaniya xwe de sebebê deri radana komele û sazîyên Kurdan bi hinceta ku, "PKK'ê livbazîyên tundî pêk anîye, qanûnê komeleyan ên cezayê daye bin piyê xwe û pergala dewletê xistiye xetereyê" ve, girê da.

Der û dorên Kurd û Alman kirinên hikûmetê wêk helwesteke siyasî lê ne hiqûqî nixandî û daxuyandin ku wê li dijî biryarê rabin û meş û xwepêşandanan li dar bixin.

Hevalên me yên li Almaniyayê qewmîn û bûyeran di cih de ditin. Çavdêr kirin û bi gel û rayedaran re heupeyûn çêkirin. Li jêrê em cih didine nûçeyan wan.

"Xebata PKK li Almaniyayê hate qedexekirin..." roja 26'ê Mijdarê hemû navgînên ragihandinê, ajansên nûçeyan li ser vê

pirsê sekinîn. Rojname, radyo û kanalên TV'yê ev mijar ji xwe re kirin rojeva yekemîn.

Wezîrê Almaniyayê yê Karê Hundirîn Manfred Kanther, biryara qedexekirina PKK'ê bi fermî di civîneke çapemeniyê de anî zimên.

Li ser biryara hikûmetê, polis û hêzên taybetî seferber bûn. Dest bi operasyonêke giştî kirin. Di serî de avêtine ser malên Kurdên welatparêz. Pişt re jî deriyên komeleyên Kurdan ên girêdayî Feyka Kurdistanê (Federasyona Komeleyên Karkeran ên Çandî, li Almaniyayê) şikandin û hemû tişt talan kirin. Qamyonên polîsan jî, ji pirtûk, kaset, plakata û jî maseyên xwarinê hatine dagirtin. Polîsan, ne tenê pirtûkên li komeleyan, daktîlo, fotokopî (makîne), dahol û zîme ji bi xwe re birin.

Di heman demê de girtine ser Kurdistan Komîte û rojnameya Berxwedan jî.

Li gorî listeya ku Konsolosa Tirkîyeyê ya der barê welatparêzên Kurd de dabûne hikûmetê, polis û hêzên "anti-terorê" bi sedan Kurd ji nava nivîsê derxistin û ew bi kuştinê tehdîd kirin.

Roja 26.11.93'yan hemû komeleyên Kurdan bi zorê hatine valakirin. Operasyonên wisa diwar tenê li Cizîrê dikarin werin ditin. Gelo, li welatekî weke Almaniyaya "demokrat" jî dibe ku were ditin?

Ji 35 komeleyên talankirî, komeleyên Frankfurt, Hamburg, Bremen, Kassel hatin morkirin. Vekirina wan hate qedexekirin.

Kurdan qedexekirin û morên hikûmeta Almaniyayê nas nekirin. Roja 27'ê Mijdarê bi hezaran hemwelatîyên Kurd ên welatparêz li hemû herêmên Almaniyayê posterên Serokê PKK'ê A. Öcalan, alên PKK, ERNK, ARGK'ê, wêneyên şehîdan ji malên xwe anîn û serê sefaqê berê xwe dan komeleyan.

Gel bi sloganên weke, "Bijî Serok Apo. Ez PKK me. Tirkîye Terorîst e!" deriyên komeleyên xwe vekirin, zincîra polîsan şikandin û derbasî hundir bûn.

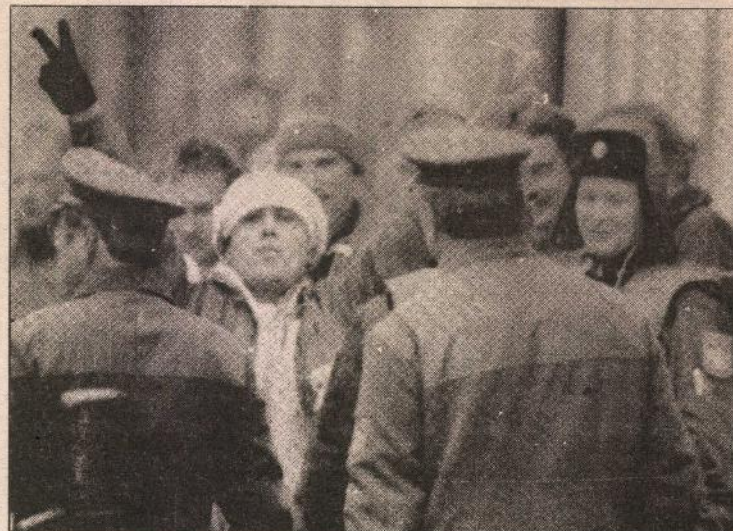
Dewletê xwest pîrozkirina sersala PKK'ê jî qedexe bike, nikaribû. Di komeleyên xwe de, gel sersala PKK'ê pîroz kir.

Careke din diyar bû ku ne tenê di firehiyê de, di tengasî û rewşên dijwar de jî gel xwedî li partiya xwe derdikeve. Reaksiyona xwe bi meş, livbazî û piştgiyîyên hin xurttir nîşan dide. Ne tenê bi gotin, "PKK gel e, em PKK ne", di pratîkê de jî pêk tîne.

"EZÊ MALA XWE BIKIM KOMELEYA PKK'ê"

Li Almaniyayê rewsa hemû welatparêzan ku polîsan avêtibûne ser malên wan, weke hev e. Dêrdê wan yek e. Gotina wan yek bû: "Em qedexekirinê nas nakin. Bila biçin êrişên dewleta Tirk qedexe bikin..."

"Saet 3'ê şevê bû. Reqe req bi deriyên ket. Hêle hêlek hat, min

Li hember tewra Almanya ya ku mafên mirovan dixê bin lîngan, Kurdên Ewrûpa bédeng neman.

hew dît ku sîleh xistine serê min. Gore xistibûne serê xwe. 10 kes bûn. zarok û zêc veciniqîn. Bi hundir ketin, tiştêk li ser hev nehiştin. sûcê min çî bû min fêr nekir.

Tercûmanek jî bi xwe re anîbûn. Min jê pirsî: "Ev li çî digerin?" Got: "PKK qedexe bûye." Hemû pirtûk, al, posterên Serok û şehîdan bi xwe re birin. Nasnameya min jî, ji min standin.

Keça min Bêrivanê (5 salî), dema ku sîleh xistine serê min, pirsî: "Bavo, ev leşkerên Tirkan in?"

Roja din ez çûme qereqolê. Deh caran pişt min li dîwêr xistin. Ji min xwestin ez hevkarîyê bi wan re bikim, yanî bibim ajan. Lê hema ez bavê Ferzende me, li qereqolê min weke çavên xwe partiya xwe parast.

Bila kesêk xêman nexwe. Heke komeleyan kilit bikin jî, ezê mala xwe bikim komele..." digote me Kurdekî welatparêz.

Berpirsiyarê rojnameya Berxwedan ê Nivîsaran Oktay jî, rewsa xwe wisa ji Welat re şîrove kir: "Min hew dît derbasî hundir bûn. Projektor dane çavên min, êdî tiştêk nedihate ditin. Ji nişkê ve qêriyan. Dixwestin bi psikolojiya min bilîzin û min bitirsînin.

Destên min girê dan, serê min xistine çîwalekî û dest bi operasyonê kirin. Bawer bikin, vê terora wan Hitler anî bîra min.

Nêzîkî niv saetekê ez wisa histim. Car caran jî pêli pişt min dikirin, bi potînen xwe li serê min dixistin. Weke filmên polîsî, her tişt bi xwe re birin. Şev bû şeva talankirinê, arşîva me serebinî hev kirin..."

Li gorî ku xuya dibe, wê Kurd Wezîrê Almaniyayê yê Karê Hundirîn neçar bikin ku gava xwe paş ve biavêje û li biryara xwe poşman bibe. Kurd xwe ji bo rojên hin diwartir amade dikin.

KURDEKÎ XWE ŞEWITAND

Kategoriya rewsênbir a gelê Alman, demokrat pêşverû û hemû kesên mirovhez li hemberî qedexekirina PKK'ê ne. Vê biryarê her tişt teqand. Êdî rojên livbazîyan, protestokirinan dest pê dikin. Demokrat dest didin hev û bi hev re li hemberî vê biryara hi-

kûmeta Almaniyayê disekinîn.

Li Hamburgê Kurdekî bi navê Seyîd Ahmed ji Nîsêbinê xwe şevitand. Benzîn bi ser xwe de rijand û agir berda xwe. Di hundirê komeleyê de Kurd û Alman bi hev ketin. Bi zorê agir vemirandin. Seyîd Ahmed nehiştê agir vemirînin. Wiha bang kir: "Min berdin. Nêzîkî min nebin. Ji bo partiya xwe, ezê xwe bişewitînim. PKK em in, em PKK ne! Bizanîbin em canê xwe jî didin Serok û partiya xwe!" Kirina Apê Seyîd Ahmed, nîşaneke fedekarî û yekkirina gel û PKK'ê ye.

Niha li gelek komeleyan, ciwanan bîdonên benzînê amade kirine, yan xwe disewitînin, yan jî polîs ji komeleyan derdikevin...

Li ser biryara Almaniyayê û qedexekirina PKK'ê em bi navê Welat bi Nûnerê ERNK'ê yê Ewrûpayê Kanî Yılmaz re ketin têkiliyê. Me jê pirsî:

Hûn helwesta Almanya çawa dibînin?

- Bi vî awayî Almanya piştgiyaya politikaya Tirkîyê ya qirkirina Kurdan dike. Ji bo ku KY razî bike bi van karan radibe. Li hêlekê cekan difiroşe Tirkîyê, li hêla din komeleyên Kurdan talan dike û kilit dike. Ev çî demokrasi ye! Rengekî fasîzmê ye.

Wê bandora biryarê li xebata we nebe?

- Na... Na, hic! Xebata me ne çend komele ne. Eger 35 komele werin girtin, 350 hezar mal vekirîne. Li vir xebata me cih girtiye, li her gundekî komîteyek heye. Em bi sedhezaran însan radikin ser piyan. Her Kurdekî PKK ye. Di malên her Kurdekî de alên neteweyî hene. Li mala her Kurdekî Serok Apo heye.

Mesaja we ji gel re.

- Xurtkirina yekîtiyê, firehkirina xebatê, parastin û mezinkirina partiye tê xwestin. Em jî berê bêhtir bibin xwediyên partiya xwe. Ev biryarên zarokan nikarin me bitirsînin. Partiya ku bûye gel êdî qedexe nabe, ne mimkûn e. Em xwe ji bo rojên hin girantr amade bikin..."

Xebata PKK li Almanya berdewam e. Weke ku gelê Kurd ev biryar nebihîstibe. Xuya dibe ku kenê Çillerê tenê moraldayînek e.

ROJEVA WELÊT

Serfiraziyên (!) biçûk

Pirsgirêka Kurdî her diçe rojeva dinyayê hinekî din jî dagire. Têkoşîna rizgarîya Kurd a derengmayî, ji bo gelên bindest û çîna karker a dinyayê deriyên nû vedike û bi taybetî li Rohhilata Navîn ji bo şoreşêke mezin rêbertiyê dike û dibe hêviya pêşerojê. Împeryalizmê ve hêza mezin dibîne û li ber stratejiyên xwe yê bidestxistin û parvekirina dinyayê wek xetereyêke mezin dipejirîne. Li aliyê din, bi vî jî dizane ku nikare bi awayên leşkerî rê li ber vê hêzê bigire. Lewre jî bi kompo û provakasyonan dixwaze wê bixe nav çarçoveyêke teng û şerê wê yê şoreşger bifetisîne.

Welatên împeryalist heta îro gelek caran ji bo bikaranîna vî armanca xwe kompoyan li dar xistine û bi alîkariya hin rêxistinên Kurd ên di bin kontrola xwe de rîyan ceribandine. Lê, tu carî jî bi ser neketine. Îro jî, li gor bernameyêke hevpar êrişêke bi giştî li dar dixin. Amerîka weke her carî serkêşiyê dike, dû re jî Almanya û Fransa tên.

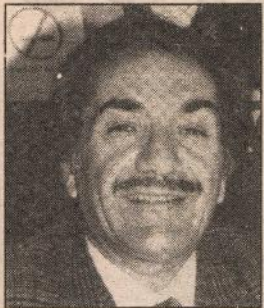
Êrişên ku li hember rêxistin û komeleyên Kurd ên legal ku li hin welatên Ewrûpayê pêk hatin, bêrêzbûn û bêqaydebûna împeryalizmê jî nîşan dan. Ji bo ku bikaribin rêxistin û komeleyên Kurd qedexe bikin, pê li qanûnên xwe kirin, demokrasiyê avêtin aliyekî û qayde, navneteweyî jî nas nekirin. Armanca û planên wan ew bû ku, çarîstecîhên Kurd bitirsînin û ji PKK'ê dûr bixin. Bi vî awayî jî pirsê "Ka Kurdî û PKK'ê jî hev veqetînin û bi bin kontrola xwe weke, din, pesta xwe ya li ser hikûmeta Tirk jî tundtir dikin, da ku ji pi, "irêka Kurdî re çareseriyêke demokratîk û çandî bê ditin. Bi vî awayî hem li ser Tirkîyeyê û hem jî li ser Kurdistanê dixwazin vî û kontrola xwe zeximtir bikin.

Di eniya politikaya Tirk de êrişên Almanya û Fransa yê li ser komeleyên Kurd, weke serfiraziyêke diplomatîk a hikûmetê hatin nîşandan û tu nema ku vê roja êrişa împeryalistan weke cejnêke neteweyî îlan bikin ji bo Tirkîyeyê. Lê tenê aliyekî vê pêvajoya nû pêşkêşî raya giştî kirin. Aliyê din a daxwaza împeryalistan jî veşartin. Di rastiye de gelek tişt ji raya giştî vedîşêrin. Wek ku ji bo vî tawîzê(!) ji dewletên Ewrûpî bistînin çiqas kanên Tirkîyeyê pêşkêş kirin?

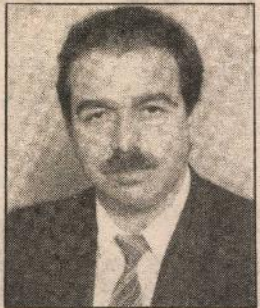
Tevî her tiştî pirsgirêka Kurdî ji her demî bêhtir di rojeva raya giştî ya navneteweyî de ye. Wek neyarên têkoşîna Kurd, dostên wê jî zêde diotin. Êrişên Almanya û Fransayê jî, tu zirarê negihandine vî têkoşînê û împeryalist di planên xwe de bi ser neketine. Berevajiyê wê, hêza têkoşîna Kurd ji her demî bêhtir xwe da qebûlkirin. Bi dehhezaran Kurdên ku li Ewrûpayê niştêcîh in, li komele û rêxistinên xwe xwedî derketin û hema hema hemûyan ji nû ve û bi hêza xwe dane vekirin. Li aliyê din, ji bo çareseriyêke demokratîk û siyasî deriyên nû vebûn. Dijberiyên di nav Tirkîye û dewletên împeryalist de xwe dane der û di pêşerojê de, dê ev dijberî Tirkîyeyê di qada navneteweyî de hinek din jî bi tenê bihêlin.

Tê ditin ku, divê mirov bi serfiraziyên(!) biçûk (an jî tiştên ku wek serfiraziya mirov tene empozekirin) serxweş nebe û hinek bi aram li meseleyê bikole. Wê demê dê planên împeryalizmê baştir bêne ditin.

Beriya Kongreyê DEP

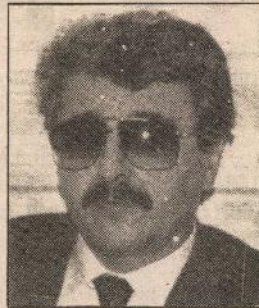
Yaşar Kaya

Hatip Dicle

Mahmut Alinak

Mahmut Kiliç

- DEP ji bo ku bikaribe bikeve hilbijartinên herêmi yê di meha Adarê de kongreyeke awarte li dar dixe. Ji ber ku Serokê Giştî yê DEP'ê Yaşar Kaya di zîndanê de ye, dê ji bo serokekî nû ji hilbijartin pêk were.
- Ji bo serokatîya giştî yê DEP'ê Hatip Dicle û Mahmut Kiliç berendamîya xwe îlan kirin. Mahmut Alinak jî yek ji berendaman e, lê hê jî berendamîya xwe îlan nekiriye. Serokê Giştî yê niha Yaşar Kaya jî, ji bo îlan kirina berendamîya xwe li hêviya 7'ê mehê ye û di wê rojê de mehkemeya wî heye.

Navenda Nûçeyan- Kongreyê DEP'ê ya Awarte germî û hêzeke xurt derxiste holê. Kongreyê ku dê di 12'ê Kanûnê de pêk were, ji niha ve diyar dîke ku dê di politikayên DEP'ê de û di awayê têkoşîna wan a li hember zîlm û zora li ser gelê Kurd de guherînan girîng pêk werin. Ji bo serokatîya giştî ya DEP'ê heta niha mebûsê Diyarbekirê Hatip Dicle û mebûsê Pirrinê (Adiyaman) Mahmut Kiliç berendamîya xwe îlan kirine. Navê Mahmut Alinak (mebûsê Şirnexê) jî, di nava berendaman de derbas dibe. Lê Alinak heta niha berendamîya xwe îlan nekiriye.

Li Navenda Giştî ya DEP'ê, amadekariyên kongreyê bi sifî didomin, mebûsên DEP'ê endamên Meclîsa Partiyê û serokên bajaran roja 1'ê Kanûnê di bin Serokatîya Cîgirê Serokê Giştî Murat Bozlak de civînek pêk anîn. Li gor aghiyan, di civînek de li ser politikayên DEP'ê yên di pêşerojê de û li ser amadekariyên Kongreyê hatiye rawestin. Civîna nêzikî 7 saetan domiya û rexneyên girîng li serokatîya partiyê hatin girtin. Xwediyên rexneyan diyar kirin ku, ta ni-

ha parti baş nexebitiye, derbarê Tirkîyeyê de politika neafirandiye û partî di nav gel de belav nekiriye. Di civîna de mebûsê Şirnexê Mahmut Alinak daxwaz kir ku, serokên bajarên ji bo serokatîya giştî navekî tesbît bikin û di kongreyê de tenê ev nav bibe berendam, lê daxwaza Alinak alîgir nedîtin. Piştî civîna hate daxuyandin ku, dê civîna du yemîn beriya Kongreyê bi 2 rojan di 10'ê Kanûnê de çêbibe.

BERENDAM ÇI DIBÊJIN?

Kesên ku, ji bo Serokatîya Giştî ya DEP'ê berendamîya xwe îlan kirine, xebatên xwe bi awayekî demokratîk didomin. Ji berendaman Hatip Dicle bi daxuyaniyekê ji bo çapemeniyê hedefên xwe diyar kir. Hatip Dicle di daxuyaniya xwe de diyar dîke ku, berê xebatên wî li demokrasiyê rasteqîn, li aşiyê û li berjewendiyên herdu gelan e.

Li aliyê din derbarê tekoşîna ji bo dema nû de ji wiha dibêje: "Divê em partiyê li ser bingeha wê ya girseyî deynin. Û divê partî hêza xwe li hemberî rejîmê bi kar bîne. Ger

partiyek dikaribe potansiyela xwe tevî hêzên dost bi rê bixe, hê dikare berpirsiariyên xwe bine cih. Wek mînak, heta niha pîr nehatiye bikarînin, lê divê em li ser metodên Mahatma Gandhi û liberrabûna sîvîl bifikirin û em dikarin çiqas ji van metodan fêde bibin, hîn bikin. Yanê emê hêza partiyê bi tekoşîneke bêxwîn, bêtundî, lê bi livbaziyan girseyî derxin holê. Ji bo vê jî, divê em beriya her tiştî partiyê be kêmasî biafirîn. Ev xebateke dijwar e, lê ez bi hêvî me".

Hatip Dicle di beyana xwe de diyar kir ku di nav partiyê de ji hêzên Kurd û Tirk gelek dîtin hene. Lewre divê hemû dîtin bi awayekî demokratîk bikaribin xebatên xwe bimeşînin.

Mebûsê Pirrinê Mahmut Kiliç jî xebatên xwe yên berendamîyê didomîne. Kiliç di daxuyaniya xwe ya dawî de diyar kir ku, divê DEP ji bo îqtîdarê bi dest bixe, bixebite. Mahmut Kiliç ev daxuyani di civîna xwe ya bi serokên bajarên re de anî ziman. Mahmut Kiliç derbarê DEP'ê de dîtinên xwe pêşkêş kir û wiha got: "DEP girêdahiyê vê sistemê nîn e. Em dixwazin vê rejîmê biguherînin û ji bo vê jî bibin partiyê alternatîf. Tevî her tiştî em mecbûr in ku li gorî qanûnan bilivin."

Mebûs, endam û rêveberên DEP'ê, dadixuyînin ku, ji bo serokatîyê çiqas berendam hebin ewqas baş e û dê ev yek hêzeke nû bide partiyê.

Wisâ dixuye ku, dê ev Kongreyê awarte ji bo DEP'ê bibe destpêka pêvajoyê nû û dê ji îro pê ve rola DEP'ê mezintir bibe.

NÊRÎNEK

Nîzametîn Toğuç

Konevaniya pûç

Tê gotin; "Ji neçarî mirov ji yarikê diya xwe re dibêje bavo!" Vê yekê li Komara Tirk der daye, tu omid û mecala wê nemaye, hewara xwe digîhîne Tahir Adiyaman.

Tahir axa serekê cerdevanên eşîra xwe ye. Di sala 1975'an de 7 leşker û dozgerê KT'ê kuştîye. Li dadgeha Beytuşeoabê bi hejmara 1975/13'an biryara girtina wî hatiye standin. Xwedêgiravî dewlet dardekirina wî dixwaze (!) Wekî hûn dîzanin dewleta Tirk berî çend rojan ew Tahir Adiyaman û çend kesên wek wî (neyarên qewmê xwe) bi firokeyê fermî anîna paytexta xwe û bi rayedarên dewletê re hevdiya dan çêkirin. Di pey re jî ew derxistin televîzyonê û bi wan dane gotin: "Em demokrasîyê naxwazin, em Kurdayetîyê naxwazin" û hwd. KT'ê careke din rûreşîya xwe dubare kir.

Kî çî dibêje bila bibêje, ev rewşa dervehî ya nû destpêkirî ji Kurdan re kar e ne zerar e. Berî her tiştî, gelê Kurd kete rojava dinyayê ya yekemîn. Kom û komikên navneteweyî giraniya xwe dan ser pîrsgirêka Kurdî û wisâ xuya ye wê zehf li serî rawestin.

Van rojan raya gelemperîya Tirk, bi konevaniyekê pûç a beredayî tê xapandin. Rayedarên dewletê wekî ku li derveyê welat koka Kurdan mer kiribin, didin nişandan. Hikûmet

ji aliyekî ve, muxalefet ji aliyekê ve bi lehengîya xwe dipêşîn (!) Bala xwe bidinê ne dût, di nêzik de wê kêfa wan li wan bişeriqe. Vê gavê hişê wan li serê wan nîn e. Bi vê serfiraziya derveyê welêt a derewîn gêj û serxweş bûne. Pêleyekê din hişê wan were serê wan, yê naperişkan bikevin dor xwe êle beredaye.

Kî çî dibêje bila bibêje, ev rewşa dervehî ya nû destpêkirî ji Kurdan re kar e ne zerar e. Berî her tiştî, gelê Kurd kete rojava dinyayê ya yekemîn. Kom û komikên navneteweyî giraniya xwe dan ser pîrsgirêka Kurdî û wisâ xuya ye wê zehf li serî rawestin.

Almanya û Fransa ne ku heyrana çavên Tirkan ên reş û belek in ku vê helwestê dimeşînin. Ew herdu dewlet jî nanê xwe bi KT'ê dixwin. Kengê karê wan biqede wê weke destmaleke qirêjî wê biavêjin. Almanya ji bo giraniya xwe ya li Rojhilat bide nişandan û hinek çekên din bi firoşe KT'yê, Fransa jî, ji bo domandina firotina teyare û çekan çavên Tirkan boyax dikin. Ji ber vê yekê qet dilê xwe negirin û xemgîn nebin.

Derbên ku piştî mirov neşkinin hêz û qewet didin mirov. Ji vê gavê û pê ve nema kes dikare piştî Kurdan bişkêne. Ji ber ku dara Kurdî vê carê di wextê xwe de kulîlk vekir. Bi ax û ava xwe mezin bû. Qurm û kokên wê ne bi tenê li Kurdistanê, li tewekê dinyayê belav bûn. Çend heb kurmikokên wê hebin jî, êdî nikarin zewalê bidinê.

me qerara girtina van saziyan da. Kesên ku li dijî vê biryarê derkevin, wê ji bo me bibin hedef. Di vê rewşê de, em xwendekar û wezîfedaran giş, ên ku ji xwe re dibêjin: ez şoreşger im, demokrat im, welatparêz im û însan im, dawetî pëkanîna vê biryarê dikin û li hemberî şerê qirêjî ku li hemberî gelê me tê meşandin, wan dawetî cihstandina refên tekoşînê dikin.

Partiyêke din jî girtin

Dadgeha Qanûna Bingehîn, Partiya Sosyalist a Tirkîyeyê (STP) girt.

Dadgehê bi hinceta ku, di bernamaya partiyê de "cudaxwazî" heye, biryara girtinê da. Girtina partiyê li gorî mercên zagona partiyên siyasî ya 2820'î pêk hat. Partiya Sosyalist a Tirkîyeyê di daxuyana xwe de wiha got: "Ev bûyerê êrişêke bi zanebûn e li hemberî tekoşîna rêxistinê sosyalist a karkeran û refên wan î pêşeng."

Li Amedê qedexekirina dibistanan

Navenda Nûçeyan- Komîteya Eyaleta Amedê ya E-niya Rizgariya Neteweya Kurdistan (ERNK), li Kurdistanê biryara girtina saziyên perwerdehî yên weke unîversîte, lîse û hwd, di 30'ê Mijdara 1993'an de, li Amedê bi daxuyaniyekê îlan kir.

Daxuyani, di 27'ê Mijdarê de hatiye nivîsîn û bi îmzeya Komîteya Eyaleta Amedê ve hatiye belavkirin.

Daxuyani, bi sernavê "Welatparêzên Ciwanên Xwendekarên Amedê" dest pê dîke û bi kurtî ev tiştên xuyandî: "Li Kurdistanê saziyên perwerdehî bûne parçeyekî şerê taybetî. Mixabin saziyên weke unîversîte, lîse û hwd, gerek e di bin xizmeta zanistê de bin, lê îro ev saziyên di bin xizmeta şerê taybetî de tên bikaranîn. Bi rasthatina salvegera avabûna PKK'ê,

me qerara girtina van saziyan da. Kesên ku li dijî vê biryarê derkevin, wê ji bo me bibin hedef. Di vê rewşê de, em xwendekar û wezîfedaran giş, ên ku ji xwe re dibêjin: ez şoreşger im, demokrat im, welatparêz im û însan im, dawetî pëkanîna vê biryarê dikin û li hemberî şerê qirêjî ku li hemberî gelê me tê meşandin, wan dawetî cihstandina refên tekoşînê dikin.

Çend gotin li ser gotinên pêşiyên

Gelo gotineke pêşiyên çawa dikane bi sedsalan, bi hezarsalan jîndar bimîne? Ew şîret û ew rastiya gelemperî, çawa dikane bi gotineke kurt, bi hevokekê were zimên? Civat ewqas diguhere, dikeve, radibe, têk diçe, bi ser dikeve, xwe nû dike, dîsa ji metelok di civatê de her miteber dimînin. Li vir mirov dikane tişteki bibêje; bêguman her metelok di her pêvajoya civatê de derbas nabin, ango rastiyeke gelemperî nabêjin.

Baran Rizgar

Dewlemendiyeke me ya hêja di warê gotinên pêşiyên de heye, bi hezaran metelokên me hene. Berî ku em hinekî kûr bibin, divê em metelokan şrove bikin. Metelok, an jî gotinên pêşiyên çi ne? Ji wan gotinên pêşiyên ango bav û kal û pîran, ji dema kevin de gotine û di ser van re bi sedan an bi hezaran sal bihurîne. Lê dîsa jî di jiyana gel de hebûna xwe domandîne re, metelok tê gotin. Sedema ku ji metelokan re bi Kurdî "gotinên pêşiyên" jî tê gotin ev e.

NAVEROKA METELOKAN

Lê gelo ewqas şrovekirin ji metelokan re bes e? Bê, guman na. Ji bilî kevinbûn û ji aliyê pêşiyên ve gotinê, naverokeke metelokan heye ku pîr taybetî ye. Ango her tiştên ku pêşiyên ji kevin de gotîne, nabin metelok. Divê ew gotin xwedî naverokeke taybetî jî bin. Îcar ev naveroka metelokan a taybetî çi ye? Her metelokê gelemperiyê tîne zimên, an jî temiyekî (îşaretê) dike. Mirov dikane bibêje ku dendika naveroka metelokan ev e. An rastiyeke gelemperî tîne zimên, an jî îşaretê dike. Heta pîrî caran, mirov dikane di hin metelokan de herduyan jî bibîne. Ango him rastiyeke gelemperî tîne zimên, him jî temiyekê dike; dersekê dide.

Lê belê ji xêndî vî jî, hin taybetmendiyên (xisûsiyeten) metelokan hene. Metelok gotinên kurt (kin) in, ew naveroka ku me li jor got, bi kurtî tê ziman. Pir caran bi hevokekê. Gotinek an jî niviseke pîrî dirêj, çiqas rastiyeke gelemperî tê de hebe û çiqas temiyên bike jî nabe metelok. Ew li gorî tewrê xwe dibe tişteki din. Ji bo ku bibe metelok, divê kurt, pîrî caran hevokek be.

METELOK ÇI YE?

Lê belê ev jî ne bes e. Tişteki din jî heye. Gotinek çiqas kurt, kevin, xwedî rastiyeke gelemperî û îşaretê be jî, dibe ku nebe metelok. Jibo ku bibe metelok, divê bi sedsalan, pîrî car bi hezar salan jîndar bimîne û nasdar be. Divê di nav gel de were bikaranîn û nasdar be. Ango ew rastiya gelemperî û ew şîret, gava ku rewş çêbû, bi wê metelokê were gotin. Îcar pîstî şrovekirinê jorîn, em dikanin bibêjin ku metelok, gotinên pêşiyên ên kurt ên ku xwedî rastiyeke gelemperî yan îşaretê ne ku, gel pîrî caran tîne ziman û di nav gel de nasdar in.

dikare jî bo vî beşa metelokan çend mînanan bide.

METELOK Û RASTIYA CIVAKÊ

Bûk li hespê ye, hefsar li mistê ye, kes nîzane qismetê kê ye

Ev metelok rastiyeke civatê tîne zimên. Dixwaze du tiştan bibêje: yek jê ew e ku, keç di zewaca xwe de ne xwedideng in. Ango ewê bi kê re bezewicîn, herin tekevin nav malbata kê ji wan, ne diyar e. Mezin ji xwestiyên kê bixwazin, ew dî di nav malbata wan kevin û bibin qismetê kurê wan. A din jî der heqê rastiyanîyên di tîkiliyên civakî de ye. Dibe ku jî berdêla xwînê bibe qismetê dijmînêkî, an jî bi yekî re bizewice, lê ew zû bimire yan bê kuştin û îcar li gorî adetên bi birayê wî re bizewice. Mirov dikane bibêje ku ev metelok pîrîtir di pêvajoya feodalî û yêr kevntir de derbas dibe. Her ku civat bi pêş bikeve, nûjen bibe, bi wê re, ewê jî aliyeke ve jî qismetbawerkerin kêbibe û jî aliyeke din ve jî, keç wê di pêşeroja xwe de pîrîtir xwedideng bin. Ev metelok jî de paralelî vî guhartinê, her ku here kêmtir were bikaranîn. Lê ewê pêvajoyên civakê yêr kevin ronî bike.

Mala zavê def û zurne, mala bûkê hay jê tune

Bêguman, her ku civat nûjen dibe, mala bûkê jî bi zewaca keça xwe şa dibin. Lê ev metelok dîsa jî taybetiyên zewacên kevin bîne zimên.

Ji eslan bipirsîn, ji bedsalan bitirsîn

Ev metelok jî wî pîrîtir di pêvajoyên civakê yêr ku esilzadetî lê xurt e de, derbas dibe.

b) Beşê duduyan ji metelokên unîversal pêk tîne. Ango ev tewrê metelok her û her rastiya xwe ya gelemperî diparêzin. Di her pêvajoya civakê de îşaretê dikin. Em jî wan jî çend mînanan bidin:

Kurmê darê ji darê ye

Ango pîrsîrêkê û kêmasiyên hundirîn sedema têkçûnê û asten-qa serketinê ne. Gava ku mirov li civaka me dinîhere, mirov dibîne ku ev metelok ji kevin ve, rastiyeke me ye gelemperî tîne zimên. Kirinên gundarpêzan, şerê bîrakujiyê yê dawî li Başûr vî rastiyeke baş datîne ber çavên me.

Te çî danî beroşê, tu dê wê bixwi.

Pîvazan nexwe, bêhn jî te nayê.

Ne Konê bêpez, ne gundê bêrez, ne mirovê ku dibêje ez û ez.

Bipirse, netirse.

It takes two to make a quarrel. (Metelokekî îngilîzan e. Wateya wê: Ji bo pevçûneke du mirov pêwîst e. Ango hin kar du mirovan divê. Bi Kurdî hin metelokên wek vî: Yek Yek e, du-du komek e. Bi gulekî bihar nayê û hwd.)

Wek ku tê ditin, mesajên ku tînin zimên ne bi pevajokeye civakeke taybetî. Lê bi hin rastiyan unîversalî (kayînatî) ve girêdayî ne.

Li vir ez dixwazim taybetiyêke

metelokên Kurdî binim zimên. Ew muzîkal û melodîk in. Her tim li ser ahengekeke dîngan tîne avekirin. Ez difikirim ku ev taybetiya metelokên me jî sedemeke jîbirnebûna wan e. Lewre tiştên bi ritm û melodîk pîrîtir di bîra mirov de dimînin:

Guhan jêkî Kêmo ye, teriyê jêkî Quto ye, kûçikê hero hero ye.

Min li metelokên çend zimanan kola, di tu yekî de ev reng ritm a-henga dîngan tune bû.

Kurdî di warê metelokan de pîrî dewlemend e. Mirov dikane bibêje ku bi hezaran, heta bi deh hezaran metelokên Kurdî hene. **Ordixanê Celîl û Celîlê Celîl** di beşekî pîrtûka xwe ya bi navê "Zargotîna Kurda" de, jî derdora Kurdên li Ermenîstanê hin metelok civandîne, hejmara wan li dor hezarî ye. îcar ku du kes li herêmeke ku hejmara Kurda bi sed hezaran e, ewqas metelok bi-civîn, gelo li Kurdistanê ku bi milyonan Kurd lê dijîn çiqas metelok hene?

Pir mîxabin metelokên me jî wek bi tevayî çanda me, jî înkarkirin, qedexekirin û talankirina dagirkeran para xwe girtine, xesarê dîtinê. îcar mirov jî ku derê xesarê vegere ew kar e. Divê em li wan xwedî derkevin, bicivîn, binivîsin û çap bikin. Wek gava pêşîn, kê çî metelokan dizane, divê li derekê binivîse û ger fersendê wan ên lêkolînê kûr û çapkirinê tune be, jî dezgehên Kurda re bişîne. Ez bawer dikim ku di çend mehan de wê bi hezaran kom bibin.

DEWLEMENDIYA ÇANDA KURDAN

Pêşiyên me gelek bîr û bawerî, dîtin, hwd. ên xwe di metelokan de bi gewde kirine. Ev jî hêlekê ve dewlemendiya çanda me ne, jî hêla din ve jî li ser dîroka civata me agahdariyên giranbûha dîhindirîn. Hema tu bibêjî li ser her rastiyeke gelemperî, jî bo her şîret an temiyekê metelokek afirandinê e. Gelek jî şîret: **tamî-û-agahdariyên wan niha jî ronahiyeke didin me. Her ku mirov rewşekê dibîne, metelokeke Kurdî tê bîra mirov. Min çend rojneme berçav kirin. Min xwest, ez bibînim ku çî nûçe, çî metelokan tîne bîra min û ku metelokên me di jiyana me ya îro de çiqas miteber in. Çend mînan li jêr in:**

Dewlet dibêje ku, li Kurdistanê li dora 150.000 leşker 30.000 gundarpêz hene. îcar mirov hejmara timên taybetî û polîsan jî deyne ser, gelo dibe çend sed hezar. Ên me jî dibêjin li dora 10.000 gerîla hene: **Yek heye bi sedî, sed hene ne bi yekî.**

Hetika ISKl: **Yê ku bi ziman û doxîna xwe dizane tu gazin jê nabe.**

Bertil keviran nerm dike. Silo bû şahidê Kozakçioğlu: Şehadê rêvî dêla rêvî ye (Şahidê rovî düvê rovî ye).

Kuştînen kiryar nediyar (faîle-meçhûl): **Dizika kevani şikelandî, deng jê nayê.**

Birindar birîna xwe dizane.

Kesê ku cêran çeke dikane çembilan jî pê ve bike.

Hek malxweyê malê Silo be, wê xwarina kulfet sor çilo be.

Malxweyê me Om e, xweli li serê me kom e.

Gazînen dewletê jî komeleyên mafên mirovan: **Ê ku sir nexwe, bêhn jî devê wî nayê.**

5 hezar kîsêfen sipariş kirin: **Mirovê ku here masiyan, qûna wan şil dibe.**

Timên Taybetî: **Ji guran birçîr, ji maran tazîr.**

Hiko Cefîn, Kamo İnan, gundarpêz û hwd.: **Gotin: "Piso tu çima pis î?" Got: "Xwedê li eniya min nivîsî."**

Guhan jêkî Kêmo ye, teriyê jêkî Quto ye, kûçikê hero hero ye.

Ji xelkê re jîr e, jî xwe re kul e.

Kurmê darê jî darê ye.

Olimpiyatê nedan Stenbolê, xemla Çiller pere'nekir: **Dizikê got: "Binê min zêrin e", heskê got: "Ez niha jî binê te derketim."**

Serleşker her sal dibêje: "Emê vî biharê parvexwazan biqelîhînin": **Her dikane bibêje, lê her nikane bike.**

Hesabê mal û sükê li hev dernakeve.

Heçî ne li govendê ye xweşreqas e.

Leşkerên Romê êrişî gundiyan dikin: **Kitik ne li mal e, navê mişk Evidirhan e.**

DYP û SHP îqtîdar. ANAP û RP muxalefet: **Got: "Kûçik çêtir e, yan beraz", got: "Nalet li herduyan be."**

Tekiliyên Tirk û Cihûyan: **Kalo jî bêkesî, pîrê jî bînefsî, herduya li halê hev pirsî.**

Rêxistinên Kurd jî bo eniya neteweyî gotûbêjan dikin: **Heta hevraz nekeve ber te, qedrê berjîriyê nîzani.**

Ecevit, Cölaşan, Türkes û hwd.: **Jar jî çêliya maran xelas nabe.**

"Terörîst alçaklar!" (Manşeta Hürriyetê): **Guriyo, navê min li te, kumê min li serê te.**

Serrawestîna yekalî bîbersiv ma: **Xencer bira ye, tiving pismam e.**

Cenazeyê Özal: **Bavê xwe kuştîye, bi gora wî sond dixwe.**

Tirkiye welatekî demokratîk e: **Jûjî jî tîjîkê xwe dinêrî û digot: "Êz bi qurbana pûrtîka xwe ya hevrişim bim".**

Çavkaniyên metelokan: Dersên Kurdî, Baran Rizgar, London-1993; Proverbs et Enigmes Kurdes, R. Lescot, Paris-1937; Zargotîna Kurda, Ordixanê Celîl, Celîlê Celîl, Mosqo-1978

Têbinî: Min dil heye ku ez lêkolînê xwe yêr li ser metelokên Kurda pîrdetir bixim. Ji bo hevkarî û agahdariyê, jî kerna xwe re, jî vî navnîsanê re binivîsin:

45 Wilmot Close, Peckham Hill St. London SE15 6TZ, U.

Çîrokên ku di nav gelê Kurd de tên gotin:

Hacoyê dîn û Mihoyê bîaqil

Halil Kurt

Hebû tune bû, rehma Xwedê li dê û bavê haziran bû.

Hebûn du birayê hev, bavê wan û diya wan miribû, tu kesê wan tune bû. Çêleke wan hebû. Ji herdu bira jî yek jê dîn bû, yek jî bi aqil bû. Navê birayê dîn Haco bû û navê birayê bi aqil jî Miho bû. Herdu bira bi dorê diçûn li ber çêleka xwe ku biçêrînin. Rojekî Haco çêleka xwe bir çolê nêrî ku, gumgumokê li serê tehtekî sekiniye û serê xwe bilind kiriye û berê xwe daye jor, Haco got: "Wa xaltîka gumgumokê!" Gumgumokê serê xwe hejand, Haco got: "Wile dibê hê." Dîsa bang kir got: "Wa xaltîka gumgumokê bila çavê te li çêleka min be ezê herim malê". Gumgumokê dîsa serê xwe hejand. Haco dibêje: "Wa ye min çêlek hişt û ez çûm, bi xatirê te. Bila gur çêleka min nekujin" û Haco çêlek li çolê hişt û hat malê.

XALTÎKA GUMGUMOK

Gava ku Haco giha malê, Miho got: "Kanî çêleka te." Haco : "Min çêlek li cem xaltîka xwe ya gumgumokê hiştiye û min jê re got, çavê te lê be. Wê jî got, "Bila". Miho got: "Tişt bi çêlekê bê ez zanim bê çi bikim ji gumgumokê." Bû sibeh, Haco berê xwe da çolê û hat cihê ku çêlek lê hiştibû. Gava ku giha ba çêlekê nêrîna ku nêrî got: "Guran çêlek kuştiye." Haco pirr qeherî û hêrs bû li dora xwe nêrî ku gumgumok dîsa li ser serê tehteyê got: "Wa xaltîka gumgumokê, ma min ji te re negot çavê te li çêleka min be." Gumgumokê zimanê xwe dextist û tif kir. Haco got: "Wek te çêlek daye guran, di ser de tif jî dike." Rahîst darikî, : "Ez hatim te" û çû gumgumokê, nêzîkî gumgumokê bû, gumgumok ket qelşa tehteyê, Haco darê xwe di qelşa tehtê da rakir ku gumgumokê bikuje nêrîna ku nêrîbû xuş xuşa zêra ji qelşa tehtê hatin xwar. Kêfa Haco hat û got: "Ez bi qurbana xaltîka xwe ya gumgumokê bim zêr ji min re şandin."

ZÊRÊN GUMGUMOKÊ

Hat malê xurcika xwe anî

û tije zêr kir û végeriya malê, birayê wî yê Miho got: "Ew çi ne?" Haco got: "Zêr in, guran çêleka me kuştibû xaltîka min gumgumokê mafê wê da min." Kêfa Miho jî pirr hat û xwe avêt Haco maçî kir got: "Ez bi qurbana birayê xwe bim ku çêleka me li çolê hişt." Û kêfa herdu bira li wayê, bi hev şewirîn û qerarê xwe dan gotin: "Emê ji vî gundî derkevin." Tiştê wan tune bû ji xeynî xurcika zêran û tûrekî wan î nêrî. Xwe hazir kirin ku bi rê bikevin, Miho şeytanî kir ji Haco re got: "Bira xurcika zêra ji min re û tûrê nêrî jî, ji te re." Haco jî got: "Bila." Û herdu bira rahiştin malê xwe û bi rê ketin. Qederê sê-çar saetan meşiyên li çolê Miho got: "Bira ez birçî bûm, ka parçeyek nan bide min." Haco got: "Tu nivê zêr bide min, ez jî parçeyek nan bidim te." Miho got: "Na." Haco jî nan nedayê. Hinekî din jî meşiyên, Miho nêrî ku nikare bimeşe ji birçîbûnê, talî got: "Bavo nivê zêr ji te re ka parçeyek nan." Haco rabû parçeyek nan dayê û nivê zêran bûn yê Haco.

Jİ BO PARÇEYEK NAN

Qedereke din jî meşiyên Miho dîsa birçî bû, dîsa got: "Birayê Haco ka parçeyek nan." Haco got: "Tu zêrê mayî jî hemû bide min ezê nan bidim te!" Miho got: "Bira zêr hemû jî yêr te bin" û zêr hemû bûn yêr Haco. Haco parçeyek nan dayê.

Herdu bira gihan gundekî, çûn mala pîrekê. Pîrê ji wan re got: "Ma hûn nabin şivanê min?" Herdu bira qerarê xwe dan gotin, belê û bûn şivanê pîrê, Rojekê diçin ber pez ew û şivanekî xerîb radi bin hev û pezê wî şivanî jê distînin û ji tîrsa pîrê re êvarê dereng tên malê. Pezê xerîb jî ku dikeve nav hev pirr dikin barebar. Pîrê dibêje: "Çima îşev pezê me dike barebar?" Haco got: "Çend pezê cîranan ketine nav pezên me, xerîbiyê dikin." Pîrê nema dengê xwe kir.

Herdu bira ji tîrsa ji hevdu re gotin emê birevin berî ku pîrê bi me bihesê. Nivê şevê bi dizîka rabûn ji malê derketin û hebekî meşiyên, Haco

got: "Bira hêkê pîrê hene ezê herim bînim." Miho got: "Na, kuro na wê pîrê bi me bihise." Haco guhê xwe nedayê û çû hêkê pîrê dizîn û hat giha Miho û meşiyên. Çûn û çûn li mala hûtekî rast hatin. Hût ji wan re got: "Ma hûn li ba min naşixulin?" Wan jî got: "Bila."

NÊÇÎRA HÛT Û MIHO

Bi ro Hût û Miho diçin nêçîrê. Haco jî sê zarokê Hût hene li ber zarokan dimîne. Rojekî hût û Miho diçin nêçîrê. Ji Haco re dibêjin: "Çavê te li deriyê malê be, tişt bi malê neyê." Haco jî radibe dibêje: "Ezê serê zarokan bişom," sîtlek av datîne ser agir dikelîne û her sê zarokê Hût di nav ava kelandî de dadike. Çermê laşê zarokan li serê wan digere û zarok dimirin.

Haco dibêje: "Min serê zarokan şuşt xewa wan hat, ketin xewê". Radibe, nivîna ji zarokan re datîne û her sê zarokên mirî dike nav nivînê û lihêfê bi ser zarokan de dadike û dibêje; têra xwe razin.

Miho berî hût jî nêçîrê tê malê ji Haco re dibêje: "Kanî zarok, pejna wan nayê." Haco dibêje min serê zarokan şuştiyê ketine xewê di nav nivînê de nin." Miho dere li zarokan dinêre ku her sê zarok mirine. Miho tê dibêje: "Haco te zarokên Hût kuştine, rabe emê bazdin berî ku hût bê, wê me bikuje." Haco got: "Bila." Hêkê ku ji pîrê

dizîbûn kirin tûrê xwe û deriyê hût jî, ji ber kir rahiştine. Miho got : "Haco tu çima derî tîni?" Haco got: "Ma ne hût gotibû çavên te li derî be, ez jî tînim." Herdu bira qederekî meşiyên, Hût jî tê malê ku her sê zarokê wî mirine û deriyê wanê zêr jî birine. Hût rabû bi dû wan ket û meşiya nêzîkiya li wan kir, Hût radihije kevira di nav destê xwe de diperçiqîne dike ax û dibêje: "Lo lo ji vir û kur de ezê we bi parçe parçe bikim." Haco jî hêkan ji tûrê xwe derdixîne û diperçiqîne dibêje: "Tu kevira dikî ax ez kevira dikim av û hêkan diperçiqîne, av ji hêka rêz dibê." Hût dibêje; "Bi navê Xwedê ez bi van nikarim," Dev ji wan diqere û xwe vedigere malê.

SAHÎ SAHÎ BARAN DIBARE

Miho û Haco jî bi riya xwe dimeşin têne ser kaniyekê, li ser devê kaniyê darik guwîjan heye. Herdu bira derdikevin diçin ser darê û xwe vedîşêrin. Piştî qederekê li ser darê man, nêrîna ku şivanek hat pezê xwe anî li ser kaniyê av da û pezê xwe li bin darê mexel xist. Şivan û pîra diya xwe bûn. Şivan rabû mihek şerjêkir û pîrê tîfîkek çêkir goştê xwe avêtin ser agir Miho û Haco jî li ser darê ne. Haco got: "Bira mîza min tê ezê mîz bikim." Miho got: "Bise kuro bise xwe bigire." Haco xwe ne-

girt û rabû mîz kir. Şivan û pîrê goştê xwe dibirêjin nêrîna ku nêrîna : "Ji jor de peşkê avê bi ser wan tê xwar. Ji hev re gotin: "Sayî sayî baran dibare." Kêliyê din dîsa Haco got: "Bira bi Xwedê gûyên min jî tê" Miho got: "Bise malxerab kesên ku li bin darê ne wê me bibînin." Haco lê guhdarî nekir rabû gû jî kir. Ên li bin darê gotin: "Sayî sayî sepe-lor barî" û zorê didin goştê xwe dikelînin. Dîsa Haco got: "Destê min qerimîn, ezê derî berdim." Miho got: "Bise malxerab wê bi me bihesin." Haco rabû derî jî, ji destê xwe berda û bû şinge şinga derî, şivan got; "Ezman ket." Pezê xwe hişt û baz da. Pîrê jî rahiştiyê tevşokî dibêje: "Yê ku nêzîkî mêrga (xwarin) min bibe ezê wan parçe parçe bikim." Miho ji Haco re got: "Çima te derî berda?" û herdu bira rabûn hev. Hevdû birin û anîn. Haco got: "Wile ez zora vî nikarim bibim." Di xwe de fikirî ku wî bavêje ber tevşoyê pîrê. Pîrê rabû bi tevşoya belîşî Miho kir parçe parçe û gelekî jî birçî bûye got: "Bi xwedê ezê vê pîrê bikujim û xwarina wê bi xwe ve bihêlim. Haco rabû li dora pîrê xwe ji aliyekî ve avêt ser pîrê û tevşo ji destê pîrê dextist û belîşî pîrê. Bi tevşo pîrê hûr kir û kuşt. Xwarina pîrê û keriyê pez hemû çik ji Haco re man û Haco ket ji-yaneke nû.

Di 7 saliya damezirîna YJWK'ê de

'Jina Kurd hilberîna rêxistinîyê distîne'

Selîm Biçûk

Jina Kurd di heftsaliya damezirandina YJWK yê de ye û alîkarên şoreşa Kurdistanê ye. Xwedî berpîrsiyar û hêza bingehîn e ji bo şoreşê

Îro gelê Kurdistanê bi hemû hêza xwe ve serî hildaye. Li hember zilm û zorê, şerê hebûn û mayîne dike. Destên xwe ber bi rojê ve bilind dike. Tîrêjan ber bi xwe ve dikişîne. Ji bo serxwebûn û azadiya xwe, ji bo mirovahiya xwe, bi hemû beşên xwe ve, can û malê xwe bi gorî hatina xwe dike. Ji hêla din ve jî, ji bo ku dijmin xwe ji astengî û aloziyên xwe rizgar bike, bi êrişên hovane û bi şerekî qirêjî li hember vê raperînê radiweste. Gund û bajarên bi erdê re dike yek. Malan dişewitîne. Zarok, kal, jin û xortên bêguneh dikuje. Bi kurtahi; zagona mirina reş bê dilovanî li ser gelê Kurdistanê dimeşîne. Li derî Kurdistanê jî êdî gelê me yê serhildêr bersiva dijmin dide û bédeng namîne. Li hember qirkirinên hovane berxwedanê bilind dike. Û di her hêlê de xwe bi rêxistin dike.

Di nava beş û qatên civaka Kurdistanê de, jina Kurd nivê ve civakê ye. Nivekî ku bê rizgariya wî, civak tev bindest dimîne. Jina Kurd mîna beşekî ji civaka Kurdistanê, di nava Yekîtiya Jinên Welatparêzên Kurdistanê (YJWK) de xwe bi rêxistin kiriye. YJWK di sala 1987'an de hatiye damezirandin. Di van deman de şeş sal xebat ji jiyana xwe derbas kir û kete sala heftan. Ji bo bîranîna damezirandina YJWK'ê, li tevahiya welat û bajarên Ewrûpayê şev û şahî li dar dikevin. Bi hezaran jinên welatparêz ku bi hezaran kilometran ji welatê xwe dûr in, tevî van şadîmanîyan dibin. Ji bo serxwebûn û azadiya xwe dengê xwe bilind dikan. Çavên girtî bi ronahiya şoreşê vedikan.

Bi mebesta agahkirina rojnameya Welat, em di mêjuya 13.11.1993'yan de li bajarê Hannovera Almaniyê beşdarî şeveke YJWK'ê bûn û li beşekî ji xebat û têkoşîna jina Kurd agahdar bûn.

LI ŞUNA JINA KOLE LI KURDISTANÊ JINA AZAD ÇÊBÛYE

Di axaftina siyasî de, hevala Xanê bi firehî li ser rewşa şoreşa Kurdistanê, rewşa jina Kurd û rola wê di şoreşê de rawestiya. Xanê, wiha digot: "... Jin bû gerîla. Ji bo şeref û namûsê rahîst çek û rext pêça. Mêr ji ber wê rabû... Jina Kurd rûmeta xwe bi destê xwe çekir... Çarenûsa (qeder) jina Kurd û Kurdistanê girêdayî hev û din e. Bêyî serxwebûn û azadiya welat, rizgariya jinê jî nîn e. Jina Kurd ne alîkar, lê xwedî berpîrsiyar û hêza bingehîn e ji bo şoreşa Kurdistanê... Dayikên me nezan bûn. Tiştêk ji bo me nekirin. Lê îro, di nava evqas ronahî de, dayik kor bîmînin nabe. Kesek ji dayikên kole û çavgiirtî hez nake... Li şûna jina kole, îro li Kurdistanê jina azad çêbûye..." Her wiha hevala Xanê bi van gotinan axaftina xwe dawî kir: "Jina Kurd çiqas şer bike, ewqas azad dibê. Çiqas azad bibe, ewqas cihê wê di nava civakê de çêdibe. Çiqas cihê xwe di nava civakê de çêbike, ewqas hatina xwe bi destê xwe çêdike."

Di nava şevê de, me çend pirs ji hevala Xanê kirin. Wê jî wiha bersivand:

Kengî û çima YJWK hat avakirin?

- Yekîtiya Jinên Welatparêzên Kurdistanê, di sala 1987'an de li Ewrûpayê hate damezirandin. Ji bo birêvebirina kar û xebatê tevgera rizgariya neteweyî ya gelê Kurdistanê, ERNK hatibû damezirandin. ERNK ji bo ku dibin ala xwe de hemû qat û beşên gelê Kurd kom bike û cihê her yekî belî bike, ji bo her rêz û qatan yekîtiyê hatin avakirin. Her kesê Kurd di nava yekîtiya xwe de cih digire û ji bo hatina xwe kar û xebatê dike. Yek ji van yekîtiyan Yekîtiya Jinên Welatparêzên Kurdistanê ye. Em dikarin bibêjin ku damezirandina YJWK'ê ji van yekîtiyan hemûyan cudatir û pêwîsttir e. Sedema vê jî ev e ku heta niha di dîrokê de û bi vî rengî cihê jina Kurd di nava civakê de nehatiye çekirin û rê li pêşiyê nehatiye vekirin. Cara yekemîn e di dîroka Kurdis-

Jina Kurd di nav têkoşîna de hem bi mejiyê xwe hem jî bi jiyana xwe ber bi azadiyê ve dimeşe, ew çiqas şer dike ewqas azad jî dibê.

tanê de ku bi damezirandina YJWK'ê pêşiya jinên Kurd hatiye vekirin. Alîkarî bi wan re hatiye kirin. Ji bo hatina xwe kar û xebatê didin meşandin. Ji dema ku YJWK hatiye damezirandin û heta niha gelek pêşveçûnên mezin hatine afirandin û gavên pêşveçûyî hatine avêtin. Heta doh, jina Kurd ji xwe bêhaydar bû, xebera xwe ji xwe nîn bû. Nizanibû jin çî ye, rewşa jinê çî ye? Azadî çî ye? Hatîn bi çî rengî çêdibe. Di ser de jî dihat perçiqandin. Ne xwediyê tu mafî bû. Ji bilî wê jî haya wê ji wê nîn bû. Bi damezirandina YJWK'ê re, jin bi xwe hesiya. Xwe nas kir. Ji bo hatina xwe gelek kar û xebat da meşandin. Ew jina ku nikaribû du gotinan bîne ser hev û din, dibin Yekîtiya Jinên Welatparêzên Kurdistanê (YJWK) de îro ji bo hatina xwe bi hemû rengî kar û xebatê dike. Bûye hêz û qewetê mezin.

Ew jina bêhay, bédeng û bêziman di van şeş salên derbasbûyî de YJWK'ê ew jî ku gihand ku?

- Bi rastî jina Kurd tu caran çarenûsa xwe bi ya welatê xwe re nedidît. Tu caran rizgariya xwe bi rizgarkirina welat re nedidît. Tiştêkî gelekî mezin e ku îro jina Kurd bi hezaran kilometir dûrî xaka xwe bi welat bihezîre. Tiştêkî dîrokî ye. Berî damezirandina YJWK'ê ev tişt nîn bû. Îro jina Kurd ji bo welatê xwe dikare bihezîre. Hezkirina ax, gel û welat di dilê xwe de civandiye. Ji bo wê dihezîre û kar û xebatê dike. Bi sedan keçên Kurd jiyana xwe ya kesani dane rawestandî û xwe bi gorî welatê xwe kirine û dikin. Ên ku ji vir dane rê û berê xwe dane Kurdistanê cihê xwe di nav şerê germ de girtine. Û li ser axa welat kar û xebatê bi rê ve dibin. Ên ku li Ewrûpayê bi tevahî xwe dane têkoşîna. Û di nav de roleke (risteke) mezin dilîzin. Dîsa girêdayî YJWK'ê li her bajarên Ewrûpayê komên jinan hene, di nava xwe de xebatê bi plan û program dikin û têdikoşin. Serî li malbatan didin. Heta doh jina Kurd nikaribû here mala cîranê xwe. Lê îro dikare sih-çil malî ziyaret bike. Dikare li bajarên bigere, bi serê xwe civînan çêbike. Li ser çarenûs (qeder) a xwe deng bike. Pê-

yan di nava xwe de ji bo alîkariya welatê xwe kom dike. Kovara "Jina Serbilind" ku weşana YJWK'ê ye derdixe, belav dike, dixwîne û dinivîsîne. Zarokên xwe ji bo hatinê (pêşerojê) amade dike. Bi giyana welata mezin dike. Ev tiştên li ber çavan in û gelek mezin in. Lê tevî wê jî tiştên ku YJWK'ê heta niha kirine û dikin ne bes in û li gorî xwestekên demê pirr kêmn in. Em dixwazin hemû jinên Kurd di nava yekîtiya wan de kom bikin. Zane bikin. Pêwîst e jina Kurd di politikê de ho (hîn) bibe û xwe nas bike. Dema ku xwe nas bike wê ji sedî sed pê bihesê ka çî jê re divê. Hingê jî li gorî wê pêdiviyê wê tîbikoşe.

Hevala Xanê dixwazî tiştêkî din ji bo xuendevanên Welat û jina Kurd bibêji?

- Ez dixwazim bibêjim, yên ku di dema derbasbûyî û di dîroka bindestiyê de, êş û jana herî giran kişandî jina Kurd bi xwe ye. Yên ku îro jî di nava şerê qirêjî de êşekê dikişîne jina Kurd e. Bawerîya me ew e ku heta Kurdistan serbixwe û azad nabe, jina Kurd jî serbixwe û azad nabe. Êş û derdên wê xelas nabin. Xwestekên wê bi cih nayên.

Di ve dîna ku dijmin bi êrişên diwar û hovane bi ser gelê Kurdistanê ve tê, pêwîst e em van şeş salên derbasbûyî baş binirxînin. Kar û xebatên xwe dibin çavan re derbas bikin. Ji bo pêşerojê delametên jina Kurd berçav bikin û lê xwedî derkevin. Jixwe ev jî armanca şeva me ye. Li ser vê armancê ez bang dikim hemû jinên Kurd li ser xaka welat û li derveyê welat, em di nava şoreşê de cihê xwe bigirin. Ên di nava şerê de, ên di nava karê politikî de. Di her hêlê de em xwe pêş bixin. Em YJWK'ê xurt bikin. Li cihê kar, di dibistanan de, di malan de. Li her cihî jinan di nava yekîtiya wan de kom bikin. Wan zane û hişyar bikin. Û bi vî rengî em alîkariyê bidin şoreşê. Em ji bo şoreşa Kurdistanê hêza bingehîn in. Banga min ji bo hemû jinan ev e ku, em li şoreşê xwedî derkevin. Şoreşa Kurdistanê azadiya jina Kurd e.

Di dawiyê de, em rojnameya Welat spas dikin û serkeftinê jê re dixwazin.

Bang ji bo Meşa Azadiyê

Rûmeta mirovahiya ya ku gelê Kurd bi berxwdana xwe ya bêrawestî diparêze, li dijî mêtîngêkariya dewleta Tirk û artêşa wê ya hov ên ku bi sedsalan e mirovên Kurd dikin kole û kesitiya wan didin bin piyan, wê bi ser keve.

Bi vî bir û baweriyê em bang li hemû rewşenbîran dikin ku beşdarî Meşa Azadiyê ya YJWK (Yekîtiya Rewşenbîrên Welatparêz ên Kurdistanê)ê bibin ku ji Parlemantoya Almaniyê heta Parlemantoya Ewrûpayê ango Ji Bonnê heta Brükselê ye.

-Komîteya Meşa Azadiyê-

* *Meş wê di 23'yê Kanûnê de li ber Parlemantoya Bonnê dest pê bike û di 4'yê Çileyê 1993'yan de dê li Brükselê li ber Parlemantoya Ewrûpayê biqede. Kesên dixwazin beşdarî Meşê bibin, karin serî li vî navnîşanê bidin: YJWK, Maxstir. 50-52 53117 Bonn.*

Gula Kurdistanê li Stenbolê stûxwar e...

M. Zahir Kayan

Bala xwe didimê
Gul e
Destê xwe diavêjimê
Pûç e
Dipirsim
Ev çi gul e?
Guleke biyan e dibêjin bi tinaz
Ji ku derê qetandine?
Dibêjin
Ji Kurdistan, murdistan...
Qe xwediyê wê tun e?
Bi ken "heye" dibêjin
Wa Mafya Keko
Jinfiroş Misto
Diz û mizên li, der û dor...
Dibêjim ma tu çima dikenî?
Dibêje:
"Gula Kurdistanê li Stenbolê stûxwar e
ji bo wê..."

Dizivirim,
Diçim, li pey xwe mêze dikim
Gula min stûxwar e
Kelegirî dibim
Dikim biqetînim biavêjime deryayê
Derya dibêje:
"Meqetîne"
Dibêjim:
"Dixwazim gula xwe bişom
Wek ava Kurdistanê zelal û delal bikim"
Ew dibêje:
"Bi ava min gula te paqij nabe
Qirêj bi qirêjê paqij nabe
Gula te bêyî Kurdistan maye
Pêlên deryayê serxweş in
Bi şuşeyên araqê ve yek bi dil
Serxweş bûye"
Em li hev mêze dikin
Ew bi min dikene
Dibêje:
"Çendî çend kes hatin li ber lêvên min
sekinîn wêk te
Ereb hatin, Tirk hatin, Rûm hatin, Kurd hatin
Lê min tu kesî weke Kurdan bi xem û kul
neditin
Awir û nêrînen wan pêlên min diwestîne
Lê wek wan min tu stûxwar û belengaz
nedîne
Gelek av û gelek hêsir tevî min bûne
Lê ji hêsirên Kurdan min birîndartir tu hêsir
nedîne
Carinan bi wan re diqirîm

Carinan dibim gula dilê wan, pêlên xwe wek
Gorana Hozanên Kurd dimeşînim
Ew rûdinin diponijîn
Ez wek sewta bayên Kurdistanê li der û
dorê wan bayê xwe digerinim
Ew digirîn ez aş dikim wek dayikên
Kurdistanê...."

"Wisa sar mame
Li deryayê mêze dikim
Dixwazim pîrri tîştan bibêjim
Lê çol û mift li dev û lêvê min ketine
Belê ji gotinên te fêhm dikim
Ey derya li me guhdar
Tu der me wek te aş nake
Ne Beyoğlû, ne Kumkapı, ne Lunapark....
Li her derê vî bajarî xwe biyan dibînim
Kesî dilovan tun e
Direvime ba te
Wek hambêza dayîka xwe
Wek çem û kaniyên Kurdistanê
Xwe diavêjime hambêza te
Her bi te re dikarim biaxifim
Her tu dipeyvî bi peyvên zimanê gelên
bindest

Yek te dibînim ku nehatiye guhertin
Li hember min dost û dildar
Lê tu jî birîndar î
Te jî wek min ken ji bîrkiri ye
Da gula me herdukan jî
Li Stenbolê stûxwar e..."
Wê demê
Dêrekinê derbas dibe
Çend serserî merserî li pey ketine
Dêrekin dimilmile
Ba li dêreyên kinik dixê bi jêr ve hiltîne
De xort in...
Ba li dilê wan dikeve
Dikenin dilan dikin
Ez û derya em li wan mêze dikin
Li ciheke din
Keç û xortekî hev du hambêz kirine
Ha l'vî alî ha l'wî alî
Bi kesereke mezin hevdu maçî dikin
Ez xizanê Xwedê
Li ber devê deryayê sekinîme
Qetbîrî û hovîtiyên li Kurdistanê difikirim
Dengê bombe û tîfîngan
Di mejiyê min de wek derba bizmaran birîn
çêkirine
Dema min xatirê xwe ji deryayê xwest
Sê çar dêrekinan xwe avêtibûne hambêza
deryayê
Derya yek bi dil dikeniya
Lê ez ji wir dûrketim bi dilekî sar û xemgîn....

Çiyayên bilind

Ji min pirsîn û gotin Jan!
Li Kurdistan
Çiyayên pîrri bilind kîjan?
Gelo Hemrîn e an Sîpan?
Eratat pîrri bilind e yan
Çiyayê Kurdan yê Berzan?

Min bersiv da
Min got: "Xurt in çiyayên me
Bilind in tev
Belê yên pîrri bilind û xurt
Ew in pêşmergeyên Kurdistan."

Jan Dost

AZADÎ

Abdurrahman Durre

Lêlê û lolo

Almanya dixwaze di bazara Rojhilata Navîn de karên xwe yên aborî zêde bike û bi Amerîkayê re hemberiyê bike. Ew dizane ku KT jî, ji vî karî re di rewşa xwe ya îro de ji her tawîzê re amade û bi lav e. Zeyneba Zer (Tansu Çiller) jî hem ji aliyê madî, manewî, fizîkî, rûhî ve û hem jî bi rêzanî ji bo hemû tawîz û dayinan hazir e. Bi kêrhatî û musaid e. Der barê PKK'ê de kî çî jê bixwaze ji dayinê re amade ye.

Almanyayê jê re gotiye, ezê wiha bikim, lê divê tu jî wiha bikî. Zeyneb û KT'yê jî gotine, belê ser çavan û ser seran, ser sîng û beran. Lê belê gotineke pêşiyar heye: "Ev lêlê ye, hê lolo jî maye". Zeyneba Zer bi tenê li lêlê difikire, lê Ewrûpa li lêlê û lolo bi hev re difikire, dixwaze Tîrkiye jê re rêbertiya aborîyê bike. Ji Zeyneba Zer û KT'ê çî tê bila wan bixwazin û bistînin heta ku dema lolo jî hat. Ji ber ku ew rind dizanin lêlê bêyî lolo nabe. Bazar û kara Rojhilata Navîn bê aşî û sikûnet nameşe, ew jî girêdahiyê meseleya Kurdistan, Filistîn, Qibris û Qafqasyayê ye. Bi taybetî jî meseleya Kurdistanê ye. Ewrûpa jî,

Ji Zeyneba Zer û KT'ê çî tê bila wan bixwazin û bistînin heta ku dema lolo jî hat. Ji ber ku ew rind dizanin lêlê bêyî lolo nabe. Bazar û kara Rojhilata Navîn bê aşî û sikûnet nameşe, ew jî girêdahiyê meseleya Kurdistan, Filistîn, Qibris û Qafqasyayê ye. Bi taybetî jî meseleya Kurdistanê ye. Ewrûpa jî, Amerîka jî, hemû dinya jî rind fêhm dikin û dizanin ku hereketa PKK'ê serhildana gelê Kurd e. PKK'ê rêbertiya wê serhildanê kiriye, dike û dê bike jî.

Amerîka jî, hemû dinya jî rind fêhm dikin û dizanin ku hereketa PKK'ê serhildana gelê Kurd e. PKK'ê rêbertiya wê serhildanê kiriye, dike û dê bike jî.

Ji ber vê yekê Zeyneba Zer çiqas şorektî û viran bike ew vê rastiyê çewt nake û bi serê tu kesî jî naxe, hem xwe dixapîne, hem jî xwe diniqîne. Almanya piştî vî lêlêyê wê ji KT'ê re bibêje: "Kanê lolo, ka demokrasî, ka mafên Kurdan. "Ka we digot, hûn PKK'ê wiha bikin, emê jî wiha bikin, ka de

bikin. Tabî, gur û govend, faşîzm û demokrasî, barbarî û yarî bi hev re nameşin. Komara Tirk û faşîstên wê yên xwînxwar dixwazin ku dîsa jî wekî her carî bi derewan agirê doza azadiya Kurdan bitefinin û dîsa jî binka bikin, çawa ku Süleyman Axayê wan û Güreş Paşayê wan jî wilo dibêjin û wilo jî xwe dixapînin. Lê Süleyman Axa dizane ku ne wisa ye, ev car ne ji wan caran e, lê Güreş Paşayê wan fêhm nake, lewre ew hê jî bi hişê Kenan Onbaşiyê hevalê xwe difikire, bi mentîqa wî dimeşe û bawer dike ku Tirkek beramberê dinyayê ye. Lewre leşker e, li hember wî jî Zeyneba Zer e. Belê Almanya, Ewrûpa, Amerîka û dinya wekî wan nafikirin, bi wan dilîzin, wan tînin ser fêlê û kozikê, heta ku bixin dafikê û basko bîkin, wekî dikê pot berdin meydana. Rind dizanin ku gur heta nekevin berfê û şepçeyê û newestin mirov nikare nêzikî wan bibê. Dema ku ketin berfê westiyar û kef bi devê wan ket mirov wê demê bi guhên wan digire û kapsitû dike, hişê wan wilo tê serê wan, ji çewkîne dikevin, bêzirar dibin, lê belê dîsa jî gur in.

Ji KT'ê û Zeyneba Zer re em dikarin bibêjin ku bila hişên xwe binin serê xwe, bibin mirov, mafên Kurdan ên demokratîk, siyasî û çandiyê nas bikin (ne bi xêra bavê xwe bidin), çareseriyê meseleyê ev e. Eger hûn bi rastî bi hev re jiyana gelê Tirk û Kurd dixwazin rê ev e. Şaş nebin, fehş jî nebin. Hereketa azadiya gelan bi zilm, zor û barbarî, bi imha û qetlîamê tu demê ne sekiniye, ya Kurdan jî wilo ye, nasekine. Li pey lêlêyan tim û tim lolo ye.

**Azadî serfirazî bûka qelen ku xûne
Lê pîrri şehîd û xazî canê xwe dan û çûne**

Ev çavsorî ji xwediyan xwe re zirar e

Salar Amedî

Dewletên împeryalist, bi taybetî jî yên Ewrûpayê, çiqaşî têkoşîna rizgariya neteweya Kurdistanê pêşve diçe, ew çend rûyên xwe yên bi qirêj derdixin holê. Ji ber ku hemû politikayên wan li ser berjewendiyên bûrjûvaziyê tene çêkirin û berjewendiyên bûrjûvaziyê jî, li ser bingehên kedxwariyê hatiye avakirin û jî dîroka xwe ve ne mafdar in, ango neheq in û li hember mirovahiye sûcdar in, timî bi tirs in û jî xwe bi sil in. Dema li ku derê gerdûnê derbe li bûrjûvaziyê li sîstemên kedxwar, dagirker, paşverû û faşîst dikeve, jî ber ku ew bi xwe jî bi wan jiyana dibin, tirs mirinê dikeve dilê wan. Tirs mirinê jî, jî bo sîstemên wiha, sebeba wahşet û hovîtiyê ye. Lewma ku dewletên Ewrûpî van rojên dawî, piştgiriya leşkerî, siyasî û li hember hemû zilm û zordariyê bédengmayîniya ku didan dewleta Tirk, dorfirehtir û rûyên xwe yên rastî ku tu eleqeya wî bi demokrasiyê re nîn e li nav welatên xwe jî dane xuyakirin.

Me heya niha digot qey Kurdî tenê li Rojhilata Navîn qedexe ye. Me digot qey jiyana tenê li Kurdistanê, li Rojhilata Navîn li Kurdistanê hatiye qedexekirin. Ewrûpî ku li gorî xwe "navendên demokrasiyê" ne, di rastiya xwe de jî xwîna ku îro li gerdûnê tê rijandin jî bo berje-

wendiyên wan, bi listikên wan tê rijandin û destên wan di nava vê xwîna de ye. Bi hin êrîş û listikên van rojên dawî ku li Ewrûpayê li ser Kurdistanê tene kirin, me êdî baş fêhm kir ku dewletên împeryalist li hemû gerdûnê dixwazin Kurdîtiyê û jiyana jî bo Kurdistanê qedexe bikin. Ev jî mezinahiya têkoşîna rizgariya neteweya Kurdistanê û mezinahiya tirsê dilê dagirkeran dide xuyakirin.

Ev bû sê car ku dewleta Almaniyayê êrîş dibe ser komele, weşanxane û navendên çandî yên Kurdistan. Dewleta Swêd û Fransa jî xwe jî wî karî paşve nehiştin, êrîşê birin ser komeleyên Kurdistan, welatparêz binçav kirin, hin jî wan avêtin derveyê sînorên xwe. Tew polîsên Fransa û Swêdê ew çend xwe wînda kirin ku, tevî ku kilît bi wan re hebûn jî, deriyên komeleyan bi gerran şikandin. Gotin qey li "Tirkîyê" ne, êrîşê birin ser malên welatparêzan jî. Ev çavsorî ji xwediyan xwe re zirar e.

Dewleta Almaniyayê dibêje, "Me PKK li welatê xwe qedexe kir." Qedexekirina PKK'ê qedexekirina gelê Kurd û mafên wî yên mirovahiye ne. Wekî din jî PKK ev bîst sal in ku bi rewşekî qedexekirî, di nav agir de, gelê Kurd jî tunebûnê, jî nû ve afirand.

Pêşveçûna civaka Kurd, îro hemû gerdûn dibîne. Ser-

rok dibêje, "Berê du Kurd bihatana kêleka hev şer derdiket îro bi milyon gelê Kurd bûne yek dilek." Ev rewş li Ewrûpayê jî -ku sîstema wî mirovan dixwe- bi xwepêşandanan, bi meşan, bi şev û festîvalan gelek caran xwe da xuyakirin. Yekîtiya me bû tirs mirinê jî bo dagirkeran. Ji ber vê jî dewletên Ewrûpî bi van êrîşên xwe, jî aliyekî ve dixwazin çavên gelê Kurd bitirsînin, yekîtiya wan ku li dor xeta partiyê hatiye çêkirin belav bikin, jî aliyekî ve jî daxwaziyan dewleta Tirk pêk tînin û li hember wî tawîzên mezin ji wan distînin. Hesabên dewleta Tirk jî ev e ku li bakurê Kurdistanê êrîşên xwe

de hin miratên bêoxir wek Şerafettin Elçî, Necmettin Cevherî û Fehmî Işıklar amade dikin ku mîna berpirsiyarên gelê Kurd wan bidin meşandin û rolên bi qirêj bi wan bidine leyistin. Ji bo van politikayan bikin jiyana jî, jî Ewrûpayê re dibêjin, "Divê hûn jî me re bibine alîkar ku em heya biharê PKK biqedînin."

Wan ev politika niha bi pirranî kirine jiyana. Lê tişteki jî bîr dikin; têkoşîna rizgariya gelan, bi rêçeke rast, bi baweriyeke xurt û dîsa bi gelan dimeşe û bi ser dikeve. Îro rêçeke me ya rast, baweriyeke me ya xurt heye û em -xwefiroş ne tê desîh milyon in. Ne çavsorîya dijmin û hovîtiya wî û yên dewletên împeryalist û ne jî xiyaneta xwefiroşan ne mimkûn e ku ber li ber têkoşîna rizgariya neteweya Kurdistan bigirin. Wê mirovahi her bi ser bikeve. Emê bi ser bikevin.

Daxuyanî

Kovara me Nûdem cihê xwe guhert. Ji bo kesên eleqedar em navnişana xwe ya nû li jêr didin.

Navnişan:
Termov. 52
175 77 Järfälla
Sweden
Telefax: 8-58356468

Kovara Nûdemê

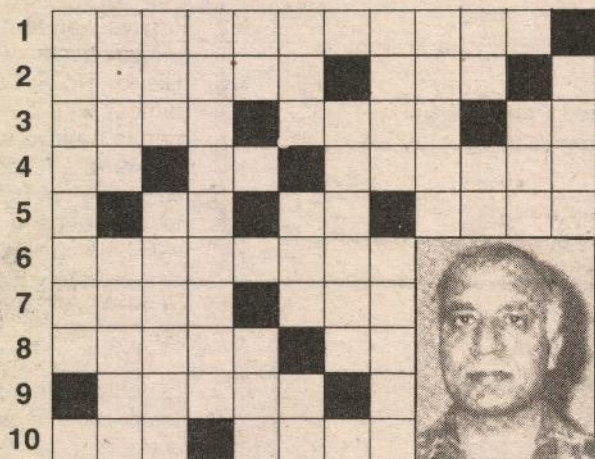
XAÇEPIRS

Amadekar: Rasto Zilanî

Çeperast: 1-Zimanzanê Kurde û li Londonê dijî. Xwediyan ferhenga Kurdî-Îngilîzî ye, di wêne de tê dîtin
2-Qebile/ Zemîn 3-Rol/ Bêzarî/ Vexwarina bingehin 4-Bi Tirkî 'hesp'/ Eşîr/ Rêçezanî 5-Cihê ku lê genim dikin ard/ Sembola Amerîkayûmê/ Tiştên ne sivik 6-Medenî 7-Di çanda Grekî ya kevin de yezdanê evîne/ Navê rojekê 8-Pot, pirtal/ Herdu bédengên peyva 'civa'yê 9-Ne qalind 10-Evîna Memê/ Manne

Serejêr: 1-Li hember û pê re 2-Herikîna berfê, şepe/ Xusûsî 3-Hirî/ Birêvebirina erebe an jî sewalên barkêş 4-Navê ordiya Sovyeta Berê 5-Sembola Neon'ê/ Kur, ewlad 6-Qenaleke televizyonê ya Almanî/ Erdê ku av diçe ser/ Cînavkeke işarkî 7-Mabest, xaye 8-Bargeha PKK'ê ya li başûrê Kurdistanê/ Navçe 9-Muhîm 10-Ehd/ Agir 11-Gopal 10-Eşq

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

BERSIVA XAÇEPIRSA HEFTIYA ÇUYÎ

Çeperast: 1-Yura Nabiyeve 2-Esaret/ Moran 3-Zad/ Dok/ Mazî 4-Asîman/ SOS 5-Afret/ Wane 6-Nî/ İblîs 7-Dadaîst 8-Beg/ Ro 9-Elam/ Nîr 10-Hêz/ Rî
Serejêr: 1-Yezdan/ Beş 2-USA/ Fidel 3-Radar/ Agah 4-Ar/ Seîd/ Mê 5-Nedîtbar 6-Atom/ Lion 7-Kawîs/ Îr 8-Im/ Nastûrî 9-Yom 10-Erase 11-Vazo 12-Nîsk

KARTA ABONETIYÊ

Ji kerema xwe re ji hejmara pê ve min bikin aboneyê rojnameya Welat

Nav:

Paşnav:

Navnişan:

Bedelê abonetiye razînin:

Li derve: Mazhar Günbat

İş Bankası Çağaloğlu Şub. Şube No: 1095

Döviz tevdiat Hesap No: 3138437

Li Tirkîyê: Mazhar Günbat

İş Bankası Çağaloğlu Şub. Şube No: 1095

Hesap No: 0408342

Ji kerema xwe re cihên li jor vala dagirin û tevî kopyeke pelê razandina bedelê abonetiye bişînin.

Navnişana Welat: Nuruosmaniye Cad. Atay

Apt. No:5 Daire No:14 Çağaloğlu / İstanbul

Tel: 513 34 33 Fax (Tel): 511 50 07

Mercên abonetiye:

	Li hundir	Li derve
3 meh	120.000	50 DM
6 meh	240.000	100 DM
12 meh	480.000	200 DM

Alfabeya Kurdî

Tîpên Girdek
A B C Ç D Ê Ê F G H Î Î J K L M N O P Q R S Ş T U Û V W X Y Z

Tîpên Hûrdek
a b c ç d e ê f g h î i j k l m n o p q r s ş t u û v w x y z

Di zimanê Kurdî de her deng bi tîpekê tê nîşandan. Lê, di Kurdî de dengê heye ku ji du tîpan derdikeve. Ango ew deng bi du tîpan tê nivîsandin. Ji dengê wiha yên ku ji du tîpan

derdikevin re pevdeng tê gotin. Pevdenga Kurdî jî "xw" ye. Çend mînak:

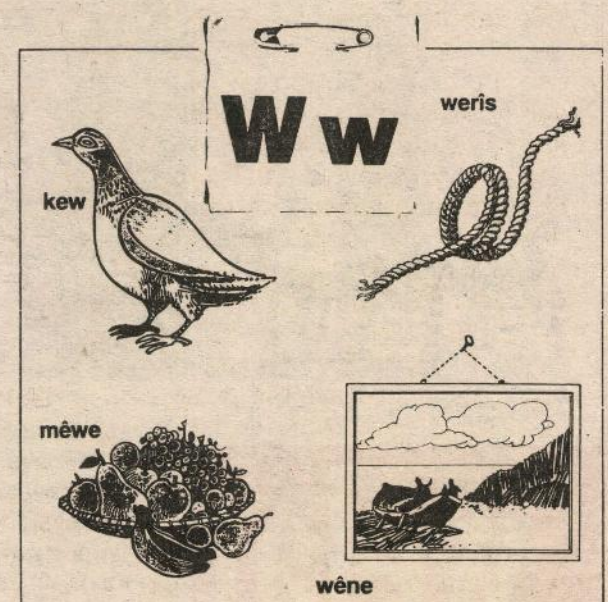
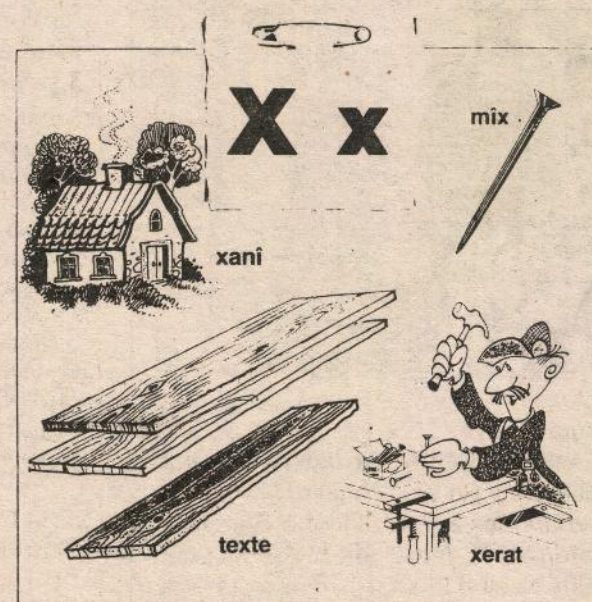
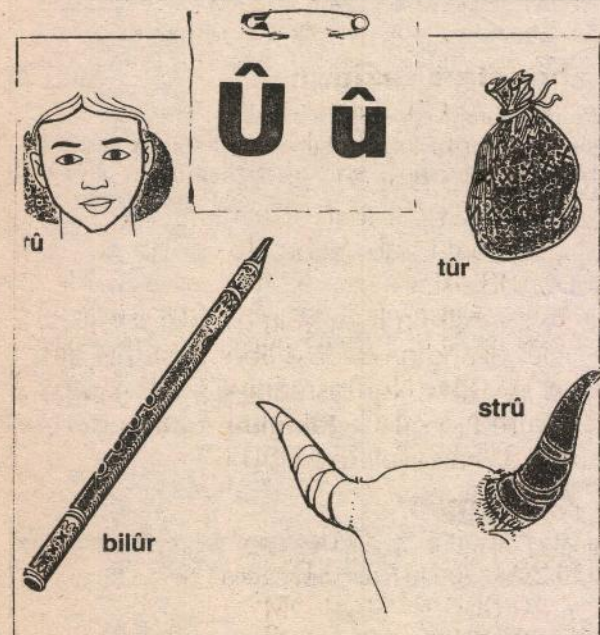
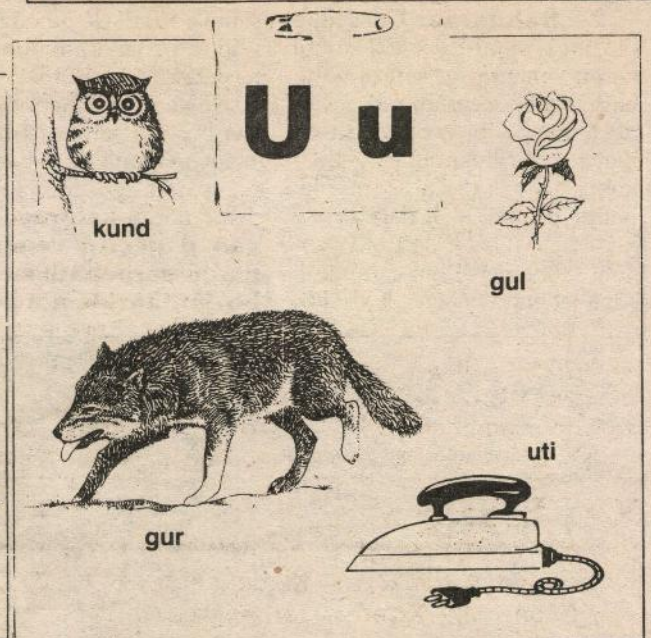
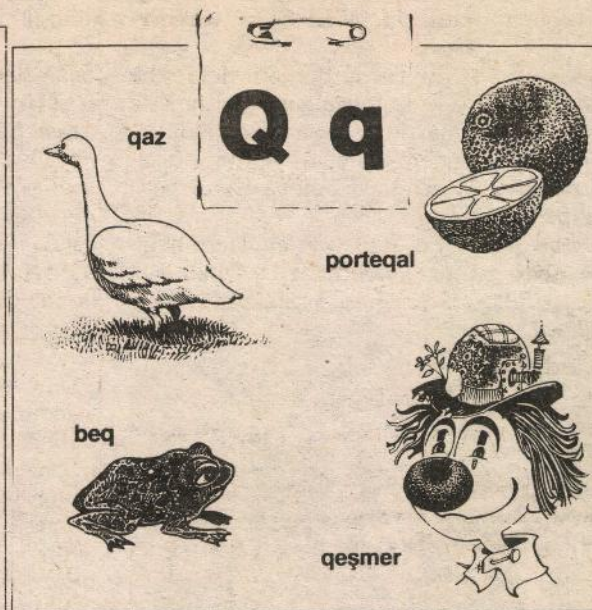
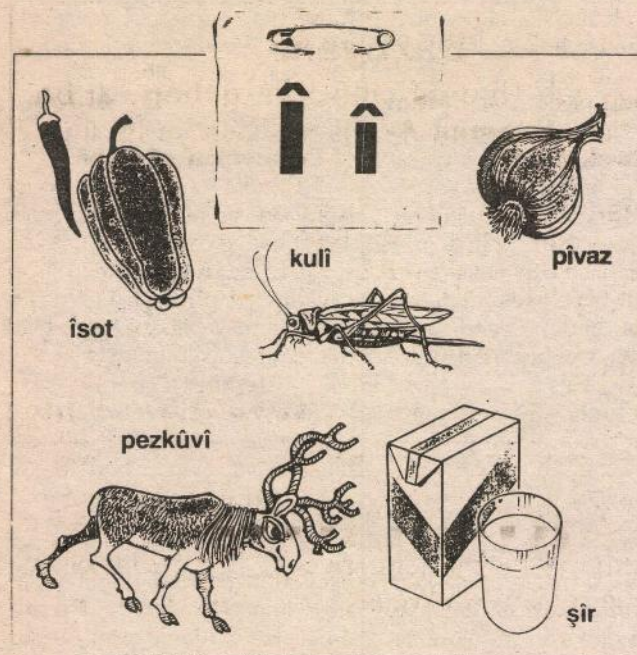
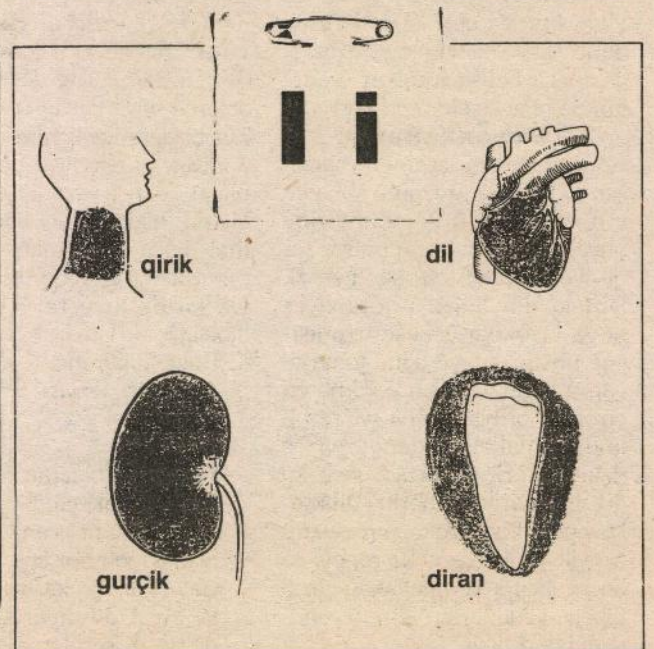
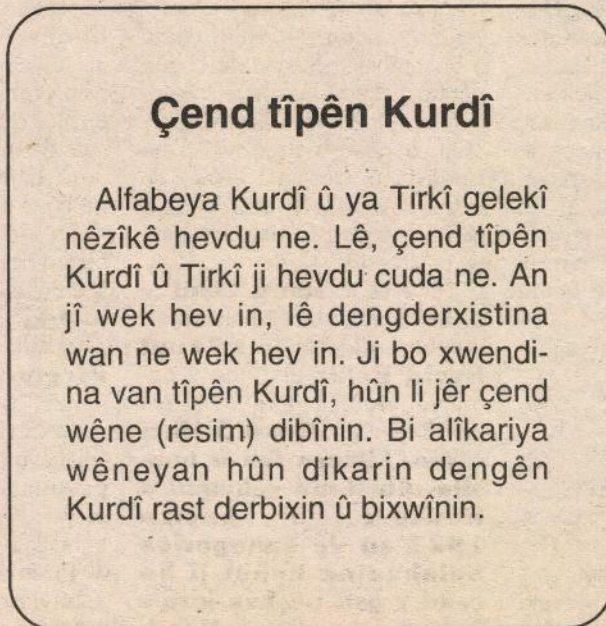
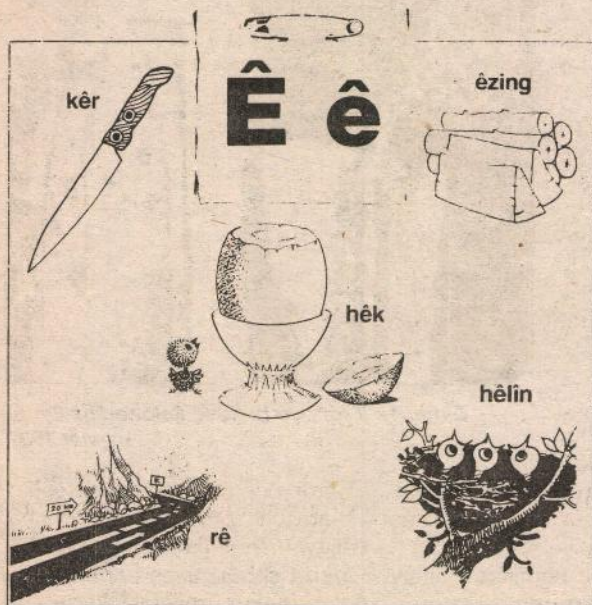
Bi xwe, serxwebûn, xwarin, vexwarin, xwişk, berxwedan, xwelî, xweza...

Di alfabeya Kurdî de 31 tîp (herf) hene. Ji wan heşt ên dengdêr in. Tîpên dengdêr ev in:

a e ê î o û

Bîst û sê tîp jî dengdar in: Ên dengdar jî ev in:

b c ç d f g h j k l m n p q r s ş t v w x y z

Destpêka şanoya Kurdî dram e

Pismam

Heke em bixwazin dîroka şanoya Kurdî ya li "başûrê Kurdistanê" bidin nasîn, nabe ku rastem rast em biçin ser dîroka şanoyê û behs ji wan orf û adetan nekin ku pêwendiya wan a bingehîn bi destpêka şanoyê re heye û tevî wan kevneşopan cureyek ji "dramê ye. Her wiha orf û adetên resen û ji nav jîyan û qewimînen gelê Kurd serî hildane. Lewma em dixwazin di destpêka behsa wan orf û adetan de bi awayekî lez bikin.

1- Diwanxane: Di nav Kurdan de cihê zilamên maqûl, serokêl, hes û jîrekan û şûna civîn, hevdiartin û dembuhartinê bûye. Dema ku gotin hatiye ser çîseyên xweş û çîrokgotîne, zilamekî dinyadîti û gotinxweş bûye çîrokbêj û kesên rûniştî yên diwanxaneyê bûne temaşevan û li gel wî jîyan e. Bînerên çîrokbêj bi bilindbûna wî re bilind, bi daketina dengê wî re daketine. Bi vî awayî gava ku em li mijarê dinihêrin, dibînin ku eger dramayeke pirr xwerû û sivik be jî havêneke şanoyî tê de ye. Aktorek dipeyive û çîrok dibêje, çend kesên temaşevan jî lê guhdarî dikin.

2- Şahname: Cureyeke din î vê mijarê ye. Ev kar bi kesên zimanzan û şareza ve tê kirin, li wan tê spartî, di şevan de jî kabîra bi xwe û şahnameyê ve li cihekî amade dibe û koma gel jî li di kat û şûna ku hatiye diyarkirin, li darê li hev kom dibin û ew jî dest bi xwendina şahnameyê, hin caran jî di şûna lehengê bûyerê de dest bi

listikê (cureyekî ji listikên sivik) dike.

3- Bêguman hin "**Sînî û Zerf**" û "**Kilawên**" (kum) ku du listikên Kurdan ên zehf belavbûyî ne li başûrê Kurdistanê, em jî wan dixin qalebê havênê şanoyê û di vî warî de gelek bir û rayên cuda hene.

4- Beyt û Balore: Yek e ji hovê diyar û eşkere ya şanoyê û di vî warî de gelek tiştên ciwan û xweşik têne dîtîn. Ji bo nimûne: diyardeya "**Bûka Baranê**" di beyt û baloreyê Kurdî de. Di nav civaka Kurdî de ev diyarde wisa ye: Eger salek baran bi derengî bibare zar û zêç û ciwan di nav xwe de kom dibin û yekî ji wan ji xwe re dibijêrin, dikin "bûka baranê". Li mal, kuçe û kolanên digerin û pere, xêr û sedeqe dicivînin, bi wê kirina xwe re jî vê beytê dibêjin:

Bûkê bi baranê
Awiy bin dexlanê
Siatiy caranê.
An jî:
Helaran û belaran
Ya xwa dakeyte baran
Bo feqîr û hejaran
Naniy feqîr zor key
Çawiy dijimin kwêr key.

Bi kurtî ev diyarde, beşekî zindî ne di seretay û destpêka şanoya Kurdî de û hemû toxmê zindî tene jimartin ji bo çêbûna tevgera şanoya Kurdî.

Ne ku ev bi tenê û di şanoya Kurdî de di seretay û destpêka şanoya cihanê de jî hene û şûna wan xuya ye. Her di vê demê de ku **kabirayê nêçirvan ji nêçirê vegeyiriyabê mal û serpêhatiyên xwe ji bo jin, zarokên xwe goti-**

be, wê demê kabirayê nêçirvan bi xwe bûye aktor û jin û zarok jî bûne bîner. Bêguman ev hemû tişt, wekî havênê şanoyê an gava destpêkî an jî seretaya bizavê tê hesipandin. Bîr û baweriyên cihê cihê li ser vê yekê jî hene. Lê em di vê kurtenivîsê de nikarin li ser wan rawestîn.

Şanoya Kurdî jî wek sercem (hemû) şanoya gelê Rojhilata Navîn şanoyeke "wergirti" ye. Di bîstê vê sedsalê de ew qutabiyên (xwedekarên) Kurd ên ku ji bo mebesta xwendinê çûbûn paytexta Iraqê Bexdayê, dikaribûn vî hunerê li wê bîstînin, fêr bibin û paşê biguhezîne ji bo Kurdistanê. Di sala 1926'an de ji bo cara pêşîn şanogeriya Kurdî li bajarê Silêmaniye hatiye pêşkêşkirin.

Navê wî jî "**Ilm û Cehil**" e û em bikaribin bibêjin nivîskar û rêveberê (derhênêr) wê **Fuat Reşîd Bekir** e û yek ji damezrenêrên tevgeriya şanoya Kurdî ye. Lê **Mexdîd Hacı** dibêje: "**Lijneya fen û temsîla dibistana yekemîn a Hewlêrê, di payiza 1921'an de şanogeriya Selahedîne Eyûbî ji bo çend rojan pêşkêş kiriyê û piyasa şanoyê Necîb Hedad çêkiriyê û sîud jî şanoya Wild Scot wergirtiye.**"

Ev herdu berhem heta niha wek destpêka şanoya Kurdî tê jimartin û gava aşînbûna vî hunerê bi neteweya Kurdî û xala seretaya şanoya Kurdî ye li başûrê welêt.

Êdî piştî wan ev huner bi giranî û wek hunerekî zindî ji a-

liyê gel ve lê hatiye mêzandin, roj bi roj perisiye û belav bûye, heta bajarên din noli Kerkûk, Dihok, Xaneqîn û hwd. jî girtiye û li wan bajarên jî ev huner li ser destê xwendekar û ronakbîran gihiştê dida-ra xelk û gelê Kurdistanê, bi vî şeweyî jî bo cara yekemîn di dîroka çandî ya xwe de bi vî hunerê mezin aşna bû.

Di dawiya bîstana de ku, dibistana zanistî li bajarê Silêmaniyê bi destê **Pîremerd** e nemir^{oo} û kesên ronakbîr çêbû, roleke mezin di pêşxistina sercem bizavên çandî yên Kurdî de bi giştî û şano bi taybetî jî aniyê.

Pîremerd e nemir her alîkar û hevkarê şanoger û hunermendan bûye bi tenê, ew bi xwe jî wek nivîskarekî şanoyî (temsîlî) hatiye holê û di vî warî de cihê wî û şopa wî xuya ye. Şûna herdu piyêsên wî "**Mem û Zîn**"^{****} û "**Mehmûd Axayê Şiwekel**" di mejûya şanoya Kurdî berbiçav in.

Bêşik aşînbûn û çêbûna hunerê şanoya Kurdî di dîroka çanda Kurdî de çêbûneke lewaz û negihîştî bûye, wek ku di serî de me got, bi destê çend suxtayan ev huner guhaztine Kurdistanê ku ew jî, ji s

anoya Erebi ya Iraqê hatiye standin û wan jî, ji yên din wergirtine.

Salên siyan jî gavên berde-wamiya wê destpêkê ne û bêtî ku şano hêdî hêdî gihiya bajarên biçûk û mezin tu pêşkete-neke mijarî di xwe de nedîtiye, di vî warî de xalên wergerandin û derbaskirînen bi lez bi çav nakeve, bêtî çend hewlên dilsoz ku li vir û wir belav dikevin.

Lê ev heye bi destê çend kesên dilsoz û lixweberdû, karî-bûne berde-wamiya vî hunerî bigirin û nehêlin ku ber bi mirinê biçin, ne her ev tişt belkî ew berde-wamiya ku bû sebebê çêbûna ew qonax ku şanoya Kurdî pê gihişt û karê pirr afirîner bi xwe re bîne. Bêguman xalê seretay û gava mezin jî, ji bo wê demê digirt ku ew canfi-dayan ev huner domandin.

Ev qonaxa destpêka şanoya

Dimenek ji şanoya bi navê Selahedîne Eyûbî Hewlêr 1939

Kurdî nemaze heta dawî salên çilan wek pêvajoya şanoyê ya dijiwartinê tê jimartin, çûnkî domana çêbûn û aşînbûna hunerê bûye bi miletekî ku tu car ev cure huner nedîtiye û lê temaşekirîye, di vê rewşê de fedekarî û cangoriya şanogerên vê qonaxê diyar dibe.

Wê bidome

Perawêjên ve beşe:

° Pirtûka "Afred le şanoyiy Kurdî de" ya Mexdîd Hacı, sala 1989 hatiye çapkirin.

Di vê nivîsê de bi tenê ji bo çavkanî ev pirtûk li ber destê min hebû, ji bilî wê çi di bîrmin de hebûye min nivîsiye.

** Pîremêrd e nemir, şair, feylesof û rojnamenivîsê mezîne gelê me (1867-1950) ris-teke wî ya diyar û berbiçav di geşandin û tevgera ziman û çanda Kurdî de heye.

*** Dadgehên Rizgariyê (Istiklal Mahkemeleri) di dema darîzandina **Şêx Seîdê Pirani** û hevalên wî de ev çîrok sîudcar kirin ku sebebeke mezin bûye ji bo çêbûna serhildanê, cara yekemîn ev çîrok li Stenbolê di 1920'an de hatiye çapkirin. Di dema daleqandina Şêx Seîd û hogirên wî de hemû destnivîs û weşanên Mem û Zîn di Meydana Sarayê de şewitandine.

Li vir jî bo me diyar dibe ku gelê Kurd ne her av û axa wî ziman, huner û çanda wî jî tim ketiye ber talan û sewatê û her tim jî armancên dijmin ev bûne.

Wergeriina

ji Kurmanciya Jérîn:

Pismam û Zana Farqînî

Ji şanoya salên 1950'î li Silêmaniye

• Li ser navê ÎMC Basın-Yayın Ltd. Şti. (adına) Xwedî (Sahibi) Zübeyir Aydar
• Berpirsiyarê Nivîsaran (Yazı İşleri Müdürü) Mazhar Günbat
• Navnîşan (Adres) Nuruosmaniye Cad. Atay Apt. No:5 Daire No:14 Cağaloğlu / İstanbul • Tel: 513 34 33 Tel (fax) 511 50 07
• Berpirsiyariya Ewrûpa • Postfach: 1531, 53117 Bonn 1, Germany • Tel: (49) 228-630990 (Navbera saet 11.00-16.00)
• Fax: (49) 228-630715
• Çapkirin (Baskı) Yeni Asya Matbaacılık • Belavkirin (Dağıtım) Birleşik Basın Dağıtım AŞ.